

Biblioteca Județeană
Octavian Goga
Cluj

CALENDARUL EVENIMENTELOR ȘI MANIFESTĂRILOR CULTURALE

2022

PUBLICAȚIE ANUALĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE „OCTAVIAN GOGA”

Calendarul evenimentelor și manifestărilor culturale

devenită deja tradițională, adună în cuprinsul său datele remarcabile ale anului 2022.

Datele incluse în calendar - aniversări, comemorări, evenimente istorice - au fost selectate pe baza materialelor de referință existente în colecțiile bibliotecii noastre. Obiectivul asumat al publicației de față îl constituie celebrarea, în primul rând, a unor personalități marcante ale literaturii, științei și artei românești și universale. De asemenea, au fost reținute în cuprinsul calendarului zilele naționale și internaționale importante, precum și evenimentele culturale organizate de biblioteca județeană, în colaborare cu partenerii săi.

Decenii proclamate de ONU:

- 2013-2022 Deceniul Internațional al Apropierii între Culturi
- 2014-2024 Deceniul Națiunilor Unite pentru Energie Durabilă
- 2015-2024 Deceniul Internațional pentru Persoanele de origine africană
- 2019-2028 Deceniul păcii Nelson Mandela
- 2021-2030 Deceniul Internațional pentru Îmbătrânire sănătoasă
- 2022-2032 Deceniul Internațional al Limbilor indigene

Aniversări Internaționale 2022

- Anul Internațional al pescuitului și al acvaculturii artisanale
- Anul European al Tineretului
- Anul European al orașelor mai verzi

PERSONALITATEA LUNII IANUARIE

Catul Bogdan

125 de ani de la naștere

Date biografice: n. 25 ianuarie 1897, Colmar (Alsacia) / Franța - d. 5 februarie 1978, București.
Pictor, grafician, muralist

Fiu al istoricului literar Gheorghe Bogdan-Duică, Catul Bogdan a urmat cursurile Școlii Superioare de Arhitectură din București (1915-1916), studii pe care le-a întrerupt, pentru executarea stagiului militar, în timpul Primului Război Mondial. În perioada 1919-1920 s-a pregătit la Academia *Julian* din Paris în vederea susținerii examenului pentru École Nationale Supérieure de Beaux-Arts, unde a studiat cu profesorul Ernest Laurent, absolvind studiile în 1923. A fost bursier al secției de pictură din cadrul Școlii Române de la Fontenay aux Roses (1922-1924).

Întors în România, și-a început activitatea didactică la Școala de Arte Frumoase din Cluj, recent înființată (1926-1933). Ca profesor, Catul Bogdan și-a întemeiat sistemul de învățământ pe precepte deduse din pictura lui Paul Cézanne și i-a avut ca elevi pe Tasso Marchini, Ion Vlasiu, Eugen Gâscă și alții. În 1933, școala s-a transferat la Timișoara, așa că a fost obligat să se mute și el. A revenit la Cluj ca profesor la Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” (1949-1951). Din 1951, a fost profesor la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” (în prezent, Universitatea Națională de Arte) din București, unde a profesat până în 1969, ca șef de catedră și decan.

A debutat în 1915 cu desene inspirate din vechi fresce românești, în *Buletinul Comisiunii monumentelor istorice*. Debutul expozițional a avut loc la Ateneul Român din București în 1919. În 1924, a avut prima expoziție personală în Sala Mozart, din București, împreună cu Lucian Grigorescu.

A pictat cupola altarului din Catedrala Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului, ridicată în perioada 1923-1933, pictură care a dispărut în proporție de peste 70%.

Creația artistică:

După amiază de vară (1926), *Pont Neuf* (1927), *La restaurant* (1925), *Vânător de ziare* (Iarna la Cluj) (1931), *În port* (1931), *Moși cu ciubere* (1936), *Portretul sculptorului Romul Ladea* (1937), *Portretul pictorului Jean Al. Steriadi* (1942), *Femeie citind* (1950), *Autoportret* (1955), *Casa tătarului*, *Portretul compozitorului Zeno Vancea* (1955), *Portretul Prof. Nicolae Iorga*, *Țărancă cu joc* (1963), *Grădină de vară* (1970).

Referințe/aprecieri critice:

Cristina Oprea: *Preocupările lui pentru artă, pentru pictură în special, au îmbrățișat două forme de expresie – pictura de șevalet și pictura monumentală. A fost dornic să se exprime prin intermediul culorii și în pictura de factură sacră, realizând picturi murale în două biserici din Timișoara și în Catedrala Ortodoxă din Cluj-Napoca.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IANUARIE

125 de ani de la prima proiecție cinematografică la Cluj

(2 ianuarie 1897)

Publicul clujean a făcut cunoștință cu *kinetograful* la 2 ianuarie 1897. Ziarul „Kolozsvár” anunța la 1 ianuarie că ceva inedit avea să se întâmple în clădirea Redutei. *Kinematograful*, (fotografii vii) și *gramofonul*, urmau a fi prezentate în zilele următoare. Ambele descoperiri erau considerate interesante și meritând atenția publicului. Dar, după prima zi de prezentare, același ziar relatează: „Kinematograful și gramofonul, două din renumitele descoperiri ale lui Edison, au ajuns acum și la Cluj. Însă, în ciuda prezentărilor interesante, a fost public puțin, fapt care se explică cu siguranță prin faptul că acestuia nu îi este încă clar în ce constau aceste descoperiri”.

O explicație pentru această reacție a clujenilor ar fi faptul că în perioada începuturilor cinematografului, publicul clujean a avut acces sporadic la informații despre noua descoperire, rămânând oarecum în urma altor orașe din Transilvania, în această privință. La Cluj, spectacolele de teatru atrăgeau mulțimile. De asemenea, diverse distracții își așteptau publicul după încheierea stagiunilor teatrului. Acestea ofereau modalități mai colorate de petrecere a timpului liber decât primele proiecții cinematografice, încă imperfecte. Apoi, în această perioadă, și în alte părți, după admirația stârnită de primele proiecții cinematografice a urmat o scădere a interesului publicului. Filmul a fost privit cu rețineră de elite, care nu s-au mai lăsat impresionate după experiența primei vizionări și s-au arătat chiar deranjate de stângăciile care au caracterizat primele proiecții. Acestea au rămas fidele ofertelor de loisir tradiționale. De asemenea, la Cluj, organizarea de proiecții cinematografice a fost întârziată și de introducerea târzie a energiei electrice în comparație cu alte orașe, chiar mai mici.

Următoarele proiecții cinematografice adevărate au avut loc la Cluj în vara anului 1899, într-un cort ridicat pe locul clădirii actuale a Teatrului Național, din inițiativa întreprinzătorului Narten György și la 29 decembrie 1900, în sala festivă de la etajul hotelului New York.

Bibliografie:

1. Kápolnási Zsolt, *A kolozsvári mozihálózat kiépülése a századfordulón (1896-1918)*, la <https://www.filmnett.ro/cikk/1719/a-kolozsvari-mozihalozat-kiemulese-a-szadfordulon-1896-1918>, accesat la 23 aprilie 2021.

IANUARIE

1 ianuarie

Ziua Mondială a Păcii

2 ianuarie

125 de ani de la prima proiecție cinematografică la Cluj (02.01.1897)

4 ianuarie

145 de ani de la nașterea filologului **Sextil PUȘCARIU**, lingvist, istoric literar, pedagog, memorialist, profesor de limba română la Universitățile din Cernăuți și Cluj. Membru al Academiei Române (1914) (04.01.1877-05.05.1948)

5 ianuarie

85 de ani de la nașterea scriitorului italian **Umberto ECO**, filosof și semiolog (05.01.1932-19.02.2016)

6 ianuarie

125 de ani de la nașterea prozatorului **Ionel TEODOREANU** (06.01.1897-03.02.1954)

7 ianuarie

Doina MODOLA, critic literar, teatrolog, eseist, profesor universitar clujean - 75 de ani (07.01.1947)

10 ianuarie

Ziua Matematicii, Informaticii și Științelor naturii

60 de ani de la moartea compozitorului clujean **Augustin BENA**, dirijor și profesor. A fondat la Cluj primul muzeu muzical din România (29.10.1880–10.01.1962)

14 ianuarie

90 de ani de la nașterea dirijorului și pedagogului **Petre SBÂRCEA**, titular la Opera Română din Cluj (1957-1976), director al Filarmonicii din Sibiu (1977-1990) (14.01.1932-30.10.2021)

15 ianuarie

Ziua Culturii Naționale

172 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și publicistului **Mihai EMINESCU** (15.01.1850-15.06.1889)

400 de ani de la nașterea dramaturgului satiric francez **MOLIÈRE (Jean Baptiste Poquelin)** actor, maestru al comediei sofisticate (15.01.1622-17.02.1673)

16 ianuarie

80 de ani de la nașterea prozatorului și eseistului **Aurel Dragoș MUNTEANU** (16.01.1942-20.05.2005)

17 ianuarie

125 ani de la moartea preotului **Grigore SILAȘI**, filolog, folclorist și profesor universitar clujean (27.01.1836-17.01.1897)

22 ianuarie

Ziua Culturii Maghiare

23 ianuarie

Ziua Națională de comemorare a eroului național Tudor Vladimirescu (1780-1821)

75 de ani de la moartea pictorului nabist francez **Pierre BONNARD** (30.10.1867–23.01.1947)

24 ianuarie

Ziua Unirii Principatelor Române - 163 de ani de la unirea Principatelor Române sub domnia lui Alexandru Ioan CUZA (24.01/05.02.1859)

160 de ani de la deschiderea, la București, a primului Parlament unic al României (Alexandru Ioan Cuza proclamă unirea definitivă a Principatelor) (24.01.1862)

25 ianuarie

125 de ani de la nașterea pictorului clujean **Catul BOGDAN**, grafician, muralist (25.01.1897-05.02.1979)

26 ianuarie

65 de ani de la apariția primului număr al revistei clujene de limba maghiară **Korunk** (serie nouă) (26.01.1957)

27 ianuarie

Ziua Internațională de Comemorare în memoria victimelor Holocaustului

85 de ani de la nașterea poetului și epigramistului clujean **Ioan POP** (27.01.1937-30.08.2013)

28 ianuarie

Ziua Europeană a Protecției Datelor Personale

135 de ani de la nașterea etnografului **Romulus VUIA**, folclorist și profesor universitar clujean. Fondator și primul director al Muzeului Etnografic al Transilvaniei și secretar al Societății Etnografice Române din Cluj (1923) (28.01.1887-02.07.1963)

29 ianuarie

155 de ani de la nașterea romancierului spaniol **Vicente BLASCO-IBÁÑEZ** (29.01.1867-28.01.1928)

30 ianuarie

Ziua Internațională a Nonviolentei în Școală

Dinu SĂRARU, dramaturg, eseist, publicist, prozator. Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române (1974) - 90 de ani de la naștere (30.01.1932)

170 de ani de la nașterea dramaturgului, prozatorului și ziaristului **I.(on) L.(uca) CARAGIALE** (30.01.1852-22.06.1912)

31 ianuarie

30 de ani de la atribuirea numelui marelui poet ardelean **Octavian Goga** Bibliotecii Județene Cluj (31.01.1992)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII FEBRUARIE

Tudor JARDA

100 de ani de la naștere

Date biografice: n. 11 februarie 1922, Cluj - d. 14 august 2007, Cluj. Compozitor, dirijor, muzician și folclorist. Director al Operei Române din Cluj.

Tudor Jardea și-a început studiile la Școala Normală de Băieți din Bistrița. În toamna anului 1932, s-a înscris la Liceul „George Barițiu” din acest oraș și a urmat cursurile acestui liceu până în anul 1940. După absolvirea liceului, refugiindu-se la Timișoara, a început studiile la Politehnică, înscriindu-se în paralel, din anul II, la Conservatorul din Cluj (fiind refugiat atunci în Timișoara), pentru studiul trompetei. La prestigioasa școală de compoziție clujeană, Tudor Jardea l-a avut ca profesor de compoziție pe Mihail Andreescu-Skeletty. Printre dascăli s-au numărat și Traian Vulpescu, Augustin Bena, Lucian Surlașiu, Anton Ronai, George Simonis.

Reîntors la Cluj în 1945, își continuă studiile la Conservator, secția instrumente de suflat, avându-i ca profesori pe Dumitru Cărbunescu (trompetă) și Leontin Anca (pian). După absolvire, se angajează ca instrumentist în orchestra Operei Române din Cluj (1945-1948), în paralel urmând și cursurile Facultății de Filosofie.

În anul 1949 este numit profesor la Conservatorul „Gheorghe Dima” din Cluj, unde predă armonie, iar între anii 1954-1957 activează ca secretar al Filialei Cluj a Uniunii Compozitorilor. În perioada 1961-1972 a condus Facultatea de Muzică a Institutului Pedagogic din Târgu-Mureș. A fost directorul Operei Române din Cluj între anii 1975-1981, fiind profesor consultant al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca între anii 1993-2007.

Creația artistică:

Muzică pentru cor (*Horea, Nuntă țărănească, 9 coruri* pe versuri de L. Blaga, 10 colinde, *Suita năvădeană*, 4 suite bihorene și multe prelucrări de folclor), muzica de operă (*Neamul Șoimăreștilor, Pădurea Vulturilor, Luceafărul de ziură, Înger și demon, Dreptul la viață, Irinca, Cu țurca*), muzică vocal-simfonică (*Ioan al Saftei, Liturgia valahă, Din scripturi*), muzică de camera (50 de lieduri). Creația sa mai cuprinde: patru simfonii, o suită simfonică, un concert pentru flaut și orchestră, un concert pentru vioară și orchestră, un cvintet pentru suflători de alamă cu timpani.

Referințe/aprecieri critice:

Ramona Preja: *Muzica românească a celei de-a doua jumătăți a veacului trecut și a începutului acestui veac este recunosătoare Maestrului nu numai pentru zestrea considerabilă de creații, în cele mai diferite genuri, dar și pentru valoarea națională și valabilitatea universală a limbajului, a adresabilității.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII FEBRUARIE

65 de ani de la apariția revistei „TRIBUNA”

(10 februarie 1957)

Revista Tribuna a apărut la Cluj în 10 februarie 1957, cu subtitlul *Săptămânal de cultură*, ca serie nouă a ziarului înființat în 1884 la Sibiu de Ioan Slavici. Până în prezent, publicația a cunoscut mai multe serii de apariție, la București, Arad, Cluj și Brașov. *Tribuna* clujeană este însă cea mai cunoscută dintre acestea, în momentul apariției avându-i în colegiul de redacție pe Ioanichie Olteanu (redactor-șef), Ion Agârbiceanu, Valeriu Bologa, Victor Cherestesiu, Ioan Ceterchi, Aurel Ciupe, I. D. Mușat, Iosif Pervain, Sigismund Toduță, Mircea Zăciu. Ulterior, din echipa redacțională au făcut parte: Dumitru Mircea, Miron Scorobete, Dumitru Radu Popescu, Vasile Sălăjan, Victor Felea, Ion Vlad, Augustin Buzura, Tudor Vlad, Ioan Maxim Danciu și Mircea Arman.

În primii ani de apariție, sunt publicate articole care dezbat teme de istorie și critică literară, poezii, fragmente de romane și piese de teatru, reportaje, memorialistică, eseuri, cronici muzicale, interviuri, traduceri etc., promovând tinere talente și atrăgând totodată scriitorii din vechea generație, care debutaseră înainte de Al Doilea Război Mondial.

În paginile revistei au debutat personalități marcante ale literaturii române, între care: Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Constantin Culeșan, Liviu Petrescu, Eta Boeriu, Ana Blandiana, Augustin Buzura, Gh. Pituț, Dinu Flămând, Mircea Muthu, Aurel Sasu, C. Zărnescu.

În 1974, subtitlul revistei a fost schimbat în *Revistă politică și culturală*. Din decembrie 1989, o altă serie a *Tribunei* apare sub conducerea prozatorului Augustin Buzura, care a oferit revistei o direcție democratică și europeană.

Actuala serie a revistei apare din anul 2002, ca publicație culturală bilunară, editată sub egida Consiliului Județean Cluj, acoperind atât domeniul literar, cât și alte zone culturale (muzică, teatru, film, filosofie, istoria ideilor etc.) și având ca deziderate: afirmarea valorilor culturale autentice ale Transilvaniei în contextul spiritualității românești, încurajarea creației originale autohtone, recuperarea unor valori culturale ale diasporei românești, prezentarea spiritualității transilvane ca spațiu de interculturalitate, sincronizarea cu valorile culturii universale, realizarea unor numere monografice dedicate culturii altor popoare.

În prezent, pe lângă editarea revistei propriu-zise, *Tribuna* organizează periodic o serie de conferințe pe teme culturale și concursul anual de literatură „Ioan Slavici”, editează anual un număr de cărți și organizează, în colaborare cu Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, Expoziția internațională de grafică „Tribuna Graphic”. Din 2015, apare și o versiune on-line a revistei, *Tribuna Magazine*, care completează revista printată cu texte în limbile română, italiană și engleză.

Bibliografie:

1. Hangiu, I. *Dicționarul presei literare românești*. – București: Editura Fundației Culturale Române, 1996, p.479-481
2. www.revistatribuna.ro

FEBRUARIE

1 februarie

70 de ani de la inaugurarea, în orașul Cluj, a parcului *Ion Luca Caragiale* (01.02.1952)

2 februarie

100 de ani de la nașterea etnografului și folcloristului clujean **FARAGÓ József** (02.02.1922-23.10.2004)

140 de ani de la nașterea marelui scriitor irlandez **James Augustine Aloysius JOYCE** (02.02.1882-13.01.1941)

4 februarie

Ziua Mondială de Luptă Împotriva Cancerului

150 de ani de la nașterea pictorului **Octav BĂNCILĂ** (04.02.1872-03.04.1944)

6 februarie

75 de ani de la nașterea bas baritonului **Gheorghe ROȘU**, cadru didactic universitar la Academia de Muzică *Gheorghe Dima* din Cluj-Napoca. Premiul Uniunii Compozitorilor pentru promovarea muzicii românești (06.02.1947-09.10.2017)

10 februarie

65 de ani de la inaugurarea activităților **Casei de Cultură a Studenților** din Cluj-Napoca (10.02.1957)

65 de ani de la apariția revistei *Tribuna - serie nouă*, editată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă Cluj (10.02.1957)

11 februarie

100 de ani de la nașterea compozitorului și folcloristului clujean **Tudor JARDA**, director al Operei din Cluj (1975-1981), artist emerit, laureat al Premiilor Uniunii Compozitorilor din România (1983, 1989). Ordinul Național pentru Merit în Grad de Cavaler (2002) (11.02.1922-14.08.2007)

13 februarie

Ziua Mondială a Radioului

15 februarie

135 de ani de la moartea compozitorului clasic rus de origine georgiană **Aleksandr P. BORODIN** (21.11.1833-15.02.1887)

16 februarie

BÁTHORY Ludovic, istoric clujean – 80 de ani (16.02.1942)

17 februarie

75 de ani de la moartea scriitoarei române de expresie franceză **Elena VĂCĂRESCU** (21.09.1866-17.02.1947)

18 februarie

90 de ani de la nașterea regizorului ceh de film, **Miloš FORMAN**. Laureat al Premiilor Oscar (1975, 1984) și Golden Globe (1975, 1984, 1996) (18.02.1932-13.04.2018)

19 februarie

Ziua Brâncuși

70 de ani de la moartea scriitorului norvegian **Knut HAMSUN** (Knut Pedersen). Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1920 (04.08.1859-19.02.1952)

95 de ani de la moartea tenorului **Traian GROZĂVESCU**, solist al operelor din Cluj, Viena și Berlin (21.11.1895– 19.02.1927)

20 februarie

Ziua Mondială a Echității Sociale

90 de ani de la apariția revistei **România literară**, sub conducerea prozatorului Liviu Rebreanu

21 februarie

Ziua Internațională a Limbii Materne

Ziua Mondială a Cercetașilor

170 de ani de la moartea dramaturgului și prozatorului rus **Nikolai GOGOL** (19.03.1809-21.02.1852)

22 februarie

150 de ani de la constituirea **Societății Clujene de Patinaj - Kolozsvári Korcsolyázó Egylet -KKE** (22.02.1872)

25 februarie

180 de ani de la nașterea romancierului german **Karl MAY** (Karl Hohenthal) (25.02.1842-30.03.1912)

26 februarie

220 de ani de la nașterea poetului, dramaturgului și romancierului francez **Victor HUGO** (26.02.1802-22.05.1885)

28 februarie

Ziua Protecției Civile în România

Januarie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Februarie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

Martie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Aprilie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Mai

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Iunie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Iulie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

August

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Septembrie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Octombrie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Noiembrie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Decembrie

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII MARTIE

David PRODAN

120 de ani de la naștere

Date biografice: n. 13 martie 1902, Cioara (azi Sălișteștea) / județul Alba - d. 26 iunie 1992, Cluj-Napoca. Istoric, specialist în istoria Transilvaniei, academician, bibliotecar, profesor universitar

A urmat cursurile gimnaziale la Sebeș, iar în anul școlar 1913-1914 a fost înscris la Liceul maghiar „Kocsárd Kún” din Orăștie. După prăbușirea Imperiului austro-ungar, începând din anul 1919, și-a continuat studiile liceale la nou-înființatul liceu „Aurel Vlaicu” din Orăștie. După terminarea studiilor liceale, în toamna anului 1921, s-a înscris la Facultatea de Litere, secția română-istorie a Universității „Dacia Superioară” din Cluj. A luat licența, *magna cum laude*, în anul 1924, în istorie și arheologie. A obținut titlul de doctor în istorie, în anul 1938, cu teza de doctorat *Răscoala lui Horea în comitatul Cluj și Turda*.

În timpul facultății a fost corector la publicația „Societatea de Măine” și secretar de redacție la „Ardealul Tânăr”. În perioada 1924-1938 a lucrat la Arhivele Statului din Cluj, iar în următorii zece ani, la arhiva istorică a Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj. În anul 1948, a fost ales membru corespondent al Academiei Române și și-a început cariera universitară. A fost profesor universitar în perioada 1948-1962 și șef de secție la Institutul de Istorie și Arheologie din 1948 până în 1972. În anul 1955, a devenit membru titular al Academiei Române și a participat la Congresul istoricilor de la Roma.

A fost membru al Asociației Istoricilor Americani, iar în perioada 1991-1992 a fost președinte de onoare al Centrului de Studii Transilvane.

Opera:

Teoria imigrației românilor din Principatele Române în Transilvania în veacul al XVIII-lea (1944), *Supplex Libellus Valachorum* (1948), *Încă un Supplex Libellus Valachorum – 1804* (1970), *Iobăgia în Transilvania în secolul al XVI-lea* (1967), *Răscoala lui Horea* (2 vol., 1979), *Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea* (1986), *Problema iobăgiei în Transilvania 1700-1848* (1989), *Transilvania și iar Transilvania* (1992).

Referințe/aprecieri critice:

Ioachim Lazăr: *Unul dintre meritele esențiale ale istoricului David Prodan este acela de a fi contribuit substanțial la reconstituirea și integrarea istoriei Transilvaniei în unitatea vieții românești [...] Istoricul David Prodan a oferit exemplaritatea vieții sale, atât ca om de cultură, cât și ca om pur și simplu. [...] Bogata și fecunda sa operă îl va păstra mereu în actualitate, în rândul trudititorilor pe tărâmul științei istorice românești.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII MARTIE

185 de ani de la începerea construcției turnului neogotic al Bisericii *Sfântul Mihail* (19 martie 1837)

Biserica *Sfântul Mihail* a reprezentat în trecut și reprezintă și astăzi un reper important în viața comunității clujene, un loc de întâlnire nu doar pentru credincioșii catolici ai orașului, ci și pentru ceilalți locuitori ai săi, inclusiv pentru turiștii români și străini, impresionați de impozanța și eleganța arhitecturală a acesteia. Construcție ce domină prin vechime și evenimente istorice remarcabile, Biserica *Sfântul Mihail* din Cluj-Napoca se înscrie în stilul gotic al construcțiilor eclesiastice catolice din secolul al XIV-lea, al cărui plan inițial se pare că prevedea o biserică cu trei nave și două turnuri pe latura vestică. Realizarea acestui plan a fost abandonată, chiar dacă, de-a lungul timpului, biserica a avut mai multe turnuri mici, care s-au prăbușit în urma unor cutremure sau incendii devastatoare.

În prima jumătate a secolului al XIX-lea, credincioșii au inițiat o amplă strângere de fonduri, ceea ce a permis începerea construcției unui nou turn, în 19 martie 1837, pe o fundație separată și în stil neogotic, de data aceasta, situat pe latura nordică. Consemnarea acestui proiect o putem observa pe o placă comemorativă situată pe latura vestică a bisericii.

Turnul, de formă pătrată și finalizat în 1859, are o înălțime de 80 de metri, cu tot cu crucea de 4 metri din vârful turnului. Unul din elementele sale decorative emblematice este reprezentat de cele patru ceasuri de pe laturile turnului, din partea superioară. Accesul în interiorul turnului se face cu ajutorul unei scări în spirală, care duce până la balconul situat la cca 30 de metri înălțime și mai departe, până la cele patru ceasuri mecanice. De asemenea, iluminatul natural al turnului este asigurat de mai multe ferestre, dispuse atât pe cele patru laturi, cât și pe toată înălțimea turnului.

Construcția turnului s-a realizat cu același tip de piatră ca și restul bisericii, astfel că astăzi, în afara poziției oarecum atipice față de biserică, acest aspect conferă unitate și originalitate întregii construcții de cult din centrul Clujului.

Bibliografie:

1. Lucács József, *Clujul gotic*; volum ilustrat de Várdai Levente.- Cluj-Napoca: Biblioteca Apostrof, 2007, p. 31-52
2. *Cluj-Napoca. Ghid turistic, istoric, cultural* / György Gaal. - Cluj-Napoca: Editura Tortoma, 2014, p. 57-58, ISBN 978-973-8995-17-8

1 martie

Ziua Mondială a Apărării și Protecției Civile

Ziua Mărțișorului

155 de ani de la apariția primului număr al revistei **Convorbiri literare**, organ de presă al grupării politice și literare **JUNIMEA**, condusă de Titu Maiorescu (01.03.1867)

185 de ani de la nașterea lui **Ion CREANGĂ**, *cel mai mare povestitor român*. Membru de Onoare post-mortem al Academiei Române (1948) (01.03.1837-31.12.1889)

3 martie

Ziua Internațională a Scriitorului

5 martie

100 de ani de la nașterea scriitorului italian **Pier Paolo PASOLINI**, regizor, scenarist și critic de film (05.03.1922-02.11.1975)

7 martie

80 de ani de la moartea omului politic francez **Aristide BRIAND**, prim-ministru și ministru de externe francez, unul dintre primii susținători ai unei Europe Unite. Premiul Nobel pentru Pace (1926) (28.03.1862-07.03.1932)

150 de ani de la nașterea pictorului abstracționist olandez **Piet MONDRIAN** (Pieter Cornelis Mondriaan) (07.03.1872-01.02.1944)

8 martie

Ziua Internațională a Femeii

George CIPĂIANU, istoric clujean, cercetător științific și cadru didactic universitar - 80 de ani (08.03.1942)

9 martie

Ziua deținuților politici anticomuniști din perioada 1944-1989

80 de ani de la nașterea actorului de teatru și film **Ion CARAMITRU**, ministru al culturii (1996-2000), președinte UNITER (1990-2021), directorul Teatrului Național din București (2005-2021) (09.03.1932-05.09.2021)

115 ani de la nașterea filosofului, istoricului religiilor și prozatorului **Mircea Eliade**. Membru post-mortem al Academiei Române (1990) (09.03.1907–22.04.1986)

11 martie

Ziua Europeană a Victimelor Terorismului

12 martie

100 de ani de la nașterea prozatorului american **Jack** (Jean-Louis Lebris) **KEROUAC** (12.03.1922-21.10.1969)

13 martie

120 de ani de la nașterea marelui artist liric, basul **Petre ȘTEFĂNESCU-GOANGĂ**, solist al Operei Române din Cluj (1932-1934) (13.03.1902-05.09.1973)

120 de ani de la nașterea istoricului și profesorului universitar clujean **David PRODAN**. Membru al Academiei Române (1955) (13.03.1902-11.06.1992)

15 martie

Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorilor

Ziua Maghiarilor de pretutindeni

16 martie

65 de ani de la moartea marelui sculptor român **Constantin BRÂNCUȘI**. Membru post-mortem al Academiei Române (1990) (19.02.1876-16.03.1957)

18 martie

180 de ani de la nașterea poetului simbolist francez **Stéphane MALLARMÉ** (18.03.1842-09.09.1898)

19 martie

185 de ani de la începerea construcției turnului neogotic al Bisericii romano-catolice *Sfântul Mihail* din Cluj-Napoca, lucrare finalizată în anul 1859 (19.03.1837)

20 martie

Ziua Internațională a Francofoniei

Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret

Ziua Internațională a Fericirii

21 martie

Ziua Internațională a Poeziei

Ziua Internațională a Pădurilor

Ziua Mondială de Luptă împotriva tuturor Formelor de Rasism și Discriminare

Ziua Mondială a Copiilor cu Sindromul Down

120 de ani de la nașterea istoricului de artă și bibliotecarului clujean **Virgil VĂTĂȘIANU**. Membru al Academiei Române și laureat al Premiului *Herder* (1972) (21.03.1902-15.11.1993)

22 martie

Ziua Mondială a Apei

25 martie

Ziua Poliției Române

65 de ani de la semnarea Tratatului de la Roma, tratat prin care s-au pus bazele Comunității Economice Europene (25.03.1957)

Ana BLANDIANA (Otilia Valeria Coman), poetă și publicistă. Laureată a Premiului Uniunii Scriitorilor (1970, 1977, 1998), a Premiului *Mihai Eminescu* al Academiei Române (1970) și a Premiului *Herder* (1982) - 80 de ani (25.03.1942)

27 martie

Ziua Mondială a Teatrului

Ziua Unirii Basarabiei cu România

Cornel UDREA, prozator, dramaturg, publicist, reporter clujean - 75 de ani (27.03.1947)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII APRILIE

Petru POANTĂ

75 de ani de la naștere

Date biografice: n. 7 aprilie 1947, Cerișor / județul Hunedoara - d. 7 septembrie 2013, Cluj-Napoca. Critic literar și eseist.

A urmat clasele primare în satul natal, apoi cursurile Liceului nr.1 din Hunedoara pe care l-a absolvit în anul 1965. A fost licențiat al Facultății de Filologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (1970).

După terminarea facultății, a devenit redactor la revista „Steaua”, unde a lucrat până în 1991. Ulterior, a fost consilier-șef al Inspectoratului pentru Cultură al județului Cluj (1990-1997), redactor la Editura Didactică și Pedagogică din București (1997), referent, apoi director la Centrul Creației Populare (1998-2000), precum și director al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Cluj (din 2001).

A făcut parte din gruparea „Echinox”, fiind membru fondator, redactor și redactor-șef al revistei. A debutat în revista „Tribuna” (1966) cu o traducere din Georg Trakl și în revista „Echinox” cu o cronică literară (1968). A colaborat și la revistele „Luceafărul”, „Convorbiri literare”, „Orizont”.

A fost Membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj și membru fondator al Societății Culturale „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca.

A primit Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj (1973, 1978, 1994, 2006), Premiul revistei „Poesis” (1997) și Premiul Uniunii Scriitorilor din România (2003).

Opera (selectiv):

Modalități lirice contemporane (1973), *Poezia lui George Coșbuc* (1976), *Radiografii* (2 vol.) (1978, 1983), *Scriitori contemporani. Radiografii* (1994), *George Coșbuc, poetul* (1994), *Cercul literar de la Sibiu. Introducere în fenomenul originar* (1997, 2006), *Caietul cu poeți – o antologie* (1996), *Caietul cu poeți. Poeți clujeni contemporani* (1997), *Caietul cu poeți. Dicționarul de poeți* (1998), *Dicționar de poeți. Clujul contemporan* (1999), *Efectul Echinox sau despre echilibru* (2003), *Opera lui George Coșbuc* (2004), *Clujul meu. Oameni și locuri* (2006), *Clujul meu. Anii șaptezeci* (2007), *Clujul meu. Radiografii* (2011), *Clujul interbelic. Anatomia unui miracol* (2013).

Referințe/aprecieri critice:

Nicolae Manolescu: *Articolele lui Petru Poantă sunt de obicei remarcabile prin două însușiri: o pricepere evidentă a poeziei de azi; și un stil personal, de sursă călinesciană prin „ușurință”, potrivit cu obiectul. Mulți alții se pricep la poezie, puțini scriu atât de bine despre ea. Distincția aceasta nu e o vană subtilitate. Petru Poantă face parte dintre cei în stare să descrie ori să definească poezia într-un limbaj în același timp critic, exact și adecvat la textul liric.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII APRILIE

15 de ani de la inițierea proiectului cultural *Anul editorial clujean* (24 aprilie 2007)

Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj, în calitatea ei de păstrătoare a memoriei și culturii locale și de promotoare a culturii scrise, a inițiat, în anul 2007, și continuă, până în prezent, un program de valorificare a producției editoriale clujene, prin organizarea manifestării culturale *Anul editorial clujean*. Întrucât conform legii Depozitului Legal Local, Biblioteca Județeană Cluj este beneficiara unui exemplar din tot ceea ce se editează în județul Cluj, aceasta și-a propus și a reușit să transmită un mesaj pozitiv despre importanța păstrării memoriei culturale locale sub această formă.

Organizată, în premieră în municipiul Cluj-Napoca, în data de 24 aprilie 2007, prima ediție a *Anului editorial clujean – 2006: carte și presă* s-a desfășurat în cadrul Săptămânii Naționale a Bibliotecilor, 23-29 aprilie 2007. Evenimentul de inaugurare a cuprins: vernisarea expoziției de carte, publicații seriale și fotografie de presă, din colecția Depozitului Legal Local al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj și festivitatea de decernare a premiilor acordate celor mai bune publicații tipărite în județul Cluj. Juriul primei ediții, care a decis categoriile de premii și pe câștigătorii acestora, a fost format din: prof. univ. dr. Ovidiu Pecican, prof. univ. dr. Ilie Rad, prof. univ. dr. Constantin Cubleşan, realizatorul TVR Cluj Mihai Dragolea și scriitorul Adrian Grănescu. La activitate au participat scriitori, editori, tipografi, reprezentanți ai autorităților județene, precum și un numeros public. Cu ocazia evenimentului, a fost lansat buletinul bibliografic *Anul editorial clujean 2006* și bibliografia locală *Județul Cluj în presa locală și centrală în anul 2006*.

Pe parcursul anilor, juriul, a cărui componență a rămas aproape aceeași, cu mențiunea implicării istoricului Lukács József, a decis acordarea următoarelor premii: premiul „Opera Omnia”, premiul pentru beletristică (poezie, proză scurtă, proză în limba maghiară, critică literară, publicistică literară, însemnări de călătorie, literatura de frontieră), premiul pentru istoriografie literară, premiul pentru cercetări lingvistice, premiul pentru cercetări etnografice, premiul pentru carte pentru copii, premiul pentru incursiuni în istoria Transilvaniei, premiul pentru prezentarea și promovarea Clujului, premiul „Monumenta”, premiul pentru carte de muzicologie, premiul pentru carte de știință, premiul pentru promovarea turismului în România, premiul pentru grafică de carte și premiul pentru arte plastice. Valorificarea documentelor, trimise bibliotecii spre păstrare, s-a materializat prin realizarea unui CD ce conține un buletin al colecției Depozitul Legal Local. Tot în același format, s-au editat buletinele bibliografice *Județul Cluj în presa locală* și *Biblioteca în presa locală*, respectiv *Cluj-Napoca în presa locală*, materiale realizate în cadrul Compartimentului Bibliografic.

Bibliografie:

1. *Lectura*, revista Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj. An V, nr.1(41), 2008, p.8
2. *Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj. Două decenii de istorie 2000-2020*, vol.1. – Cluj-Napoca: Editura Școala Ardeleană, 2021

APRILIE

1 aprilie

65 de ani de la înființarea, la București, a **Muzeului Literaturii Române**
141 de ani de la nașterea poetului și omului politic **Octavian GOGA**, patronul spiritual al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” din Cluj. Membru al Academiei Române (1920) (01.04.1881-07.05.1938)

2 aprilie

Ziua Internațională a Cărții pentru Copii

Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului

Ziua Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO)

Gabriela ADAMEȘTEANU, prozatoare și ziaristă (redactor-șef al *Revistei 22*), laureată a Premiilor Uniunii Scriitorilor din România (1975) - 80 de ani (02.04.1942)

3 aprilie

Ziua NATO în România (prima duminică din luna aprilie)

Ziua Jandarmeriei Române

125 de ani de la moartea marelui compozitor, pianist și dirijor german **Johannes BRAHMS** (07.05.1833-03.04.1897)

4 aprilie

Ziua Academiei Române

90 de ani de la nașterea regizorului de film rus **Andrei TARKOVSKI** (04.04.1932-28.12.1986)

5 aprilie

90 de ani de la nașterea prozatorului și publicistului **Fănuș NEAGU**. Laureat al Premiului Uniunii Scriitorilor din România (1964, 1968, 1970, 1976, 1977). Membru al Academiei Române (2001) (05.04.1932-24.05.2011)

7 aprilie

Ziua Mondială a Sănătății

75 de ani de la nașterea criticului literar clujean **Petru POANTĂ**, membru fondator și redactor al revistei *Echinox* (1968-1970) (07.04.1947-07.09.2013)

8 aprilie

Ziua Internațională a Rromilor

10 aprilie

175 de ani de la nașterea ziaristului și proprietarului de ziare american **Joseph PULITZER**, inițiatorul premiilor pentru jurnalism care îi poartă numele (10.04.1847-29.10.1911)

12 aprilie

Ziua Mondială a Aviației și Cosmonauticii

Ziua Internațională a Rock-n-Roll-ului

565 ani de la urcarea pe tronul Moldovei a domnitorului **Ștefan cel Mare** (12.04.1457-02.07.1504)

13 aprilie

100 de ani de la nașterea prozatorului englez **John BRAINE** (13.04.1922-28.10.1986)

15 aprilie

Ziua Internațională a Culturii

570 de ani de la nașterea pictorului, sculptorului, arhitectului, omului de știință și teoreticianului de artă italian **Leonardo da VINCI** (15.04.1452-02.05.1519)

17 aprilie

Sărbătoarea Învierii Domnului Isus Christos (Paștele catolic)

18 aprilie

Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice

22 aprilie

Ziua Mondială a Planetei Pământ

Ion CRISTOFOR (Ioan Cristofor Filipaș), poet, critic literar și traducător clujean - 70 de ani (22.04.1952)

125 ani de la moartea memorialistului, economistului și omului politic **Ion GHICA**, fruntaș al revoluției de la 1848, primul profesor român de economie politică, de mai multe ori ministru și prim-ministru, membru (1874) și președinte al Academiei Române (1876-1882, 1890-1893 și 1894-1895) (12.08.1816–22.04.1897)

23 aprilie

Ziua Mondială a Cărții și a Drepturilor de Autor

Ziua Solidarității Tineretului

Ziua Națională a Bibliotecarului Român

24 aprilie

Sărbătoarea Învierii Domnului Iisus Hristos (Paștele ortodox)

15 de ani de la inițierea, în cadrul Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj, a proiectului cultural *Anul editorial clujean* (24.04.2007)

25 aprilie

Ziua Mondială a Orașelor Înfrățite

Semnarea Tratatului de Aderare a României la Uniunea Europeană (intrat în vigoare la 01.01.2007)

26 aprilie

Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale

100 de ani de la nașterea poetului, eseistului și traducătorului **Ștefan Augustin DOINAȘ**. Membru al Academiei Române (1992) (26.04.1922-25.05.2002)

27 aprilie

140 de ani de la moartea poetului și filosofului american **Ralph Waldo EMERSON** (25.05.1803-27.04.1882)

29 aprilie

Ziua Mondială a Dansului

Ziua Națională a Veteranilor de Război

30 aprilie

Ziua Internațională a Jazz-ului

PERSONALITATEA LUNII MAI

Mircea Gh. Țoca

80 de ani de la naștere

Date biografice: n. 1 mai 1942, Lugoj / județul Timiș – d. 6 februarie 1999, Cluj-Napoca. Istoric, critic de artă, profesor universitar

A urmat clasele primare și secundare la Liceul „Emanuil Gojdu” din Oradea, terminate în 1960. Studiile superioare le-a urmat la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, finalizate cu o licență în Istoria Artelor (1965).

Profitând de politica de deschidere a regimului comunist din România, Mircea Țoca pleacă la mai multe specializări în străinătate: Oslo și Viena (1967), Harvard (1968). În 1971, Mircea Țoca obține un doctorat în Istoria Artelor la Scuola Normale Superiore din Pisa, urmat de încă unul la Universitatea „Babeș-Bolyai”, în 1978. Face mai multe călătorii de studii în țări din vestul Europei (Franța, Anglia, Spania, Belgia, Olanda, Germania), dar și în Rusia și Mexic.

Activitatea didactică o desfășoară la Universitatea „Babeș-Bolyai”, ca asistent, în 1965, lector (1971), conferențiar (1983), profesor (1990) în cadrul Facultății de Istorie-Filosofie, Catedra de istorie. În străinătate, profesorul clujean a fost invitat să susțină cursuri de istoria artei la Universitatea din Los Angeles, Statele Unite.

Opera (autor sau coautor al mai multor monografii despre arta românească contemporană):

Contribuții la cunoașterea barocului târziu, în SUBB (1968), Un progetto peruzziano per una diga di sbarramento nella Maremma, în „Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa” (1970), Disegni per il trattato di architettura di Baldasare Peruzzi, în „Necropoli” XIII-XIV (1971), Retrospective de artă modernă (1974), 1850. Clujul istorico-artistic (1974), Ion Sima (1977), Pictori clujeni (1977), Războiul pentru independență în grafica artiștilor contemporani (1977), Sculptori clujeni (1978), Șase decenii de plastică românească militantă (1981) Clujul baroc (1984), Cezanne (1984), Vasile Crișan (1985)

Referințe/aprecieri critice:

Cornel Crăciun: *Organizator de școală universitară, excelent pedagog, subtil interpret al fenomenului artistic autohton și european, profesorul Mircea Țoca s-a impus ca figură distinctă în peisajul istoriografic contemporan. El oferă un model ce se cere continuat la aceleași cote superioare.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII MAI

95 de ani de la primul spectacol susținut la Cluj de Pietro Mascagni

(14 mai 1927)

Pietro Mascagni (1863-1945) a fost un compozitor și dirijor italian. A compus 15 opere, o operetă, mai multe opere orchestrale și vocale, cântece și muzică pentru pian. În anul 1890, a înregistrat un succes deosebit cu *Cavalleria rusticana*.

În mai 1927, Pietro Mascagni a ajuns și la Cluj. Ziarul „Realitatea ilustrată” anunța: *Unul dintre cei mai străluciți compozitori muzicali în viață, maestrul Pietro Mascagni, autorul operei Cavaleria Rusticană, a venit să aducă fiori de artă în țara noastră. După ce a fost la București, a vizitat și opera din Cluj, unde a dirijat Cavalleria Rusticana astfel încât a răscolit sufletele auditoriului și le-a făcut să pătrundă tainele minunate ale artei. Clujenii i-au făcut o primire dintre cele mai alese și entuziaste. Mascagni a plecat în Italia, ducând cu dânsul impresiile cele mai frumoase de dragoste ce i s-au arătat.*

Zece ani mai târziu, în 1937, Mascagni a revenit la Cluj, unde presa scria cu entuziasm: *S-a abătut și un noroc asupra operei clujene: celebrul dirijor și compozitor P. Mascagni s-a oprit o zi în templul artei dela noi pentru ca să celebreze în calitate de „Pontifex maximus” supremul sacrificiu al Frumosului. Spectacolul organizat a început cu simfonia a V-a a lui Beethoven. Despre interpretare s-a scris: Maestrul Pietro Mascagni ne-a făcut să simțim adânc spiritul beethovenian, care înalță suferința lui umană la rangul de simbol, decretând-o drept singura cale, care conduce pe om la izbăvire prin curățirea în focul durerii. Astfel maestrul Mascagni s-a dovedit un excelent dirijor, iar membrii orchestrei au dovedit că sunt capabili de cele mai subtile nuanțări. A urmat uvertura a operei Amicul Fritz și, în sfârșit, Cavalleria rusticana.*

Publicul clujean a ținut să-și manifeste simpatia pentru distinsul oaspete, făcându-i o aleasă primire și sărbătorindu-l în cadrul unui reușit banchet la restaurantul New-York.

Bibliografie:

1. Pietro Mascagni la https://fr.wikipedia.org/wiki/Pietro_Mascagni, accesat la 23 oct. 2018;
2. *Marele compozitor Mascagni la Cluj* în „Realitatea ilustrată”, Anul I, nr. 16, 22 mai Cluj, 1927; „Gazeta ilustrată”, Anul V, nr. 3-4, martie-aprilie 1936

MAI

1 mai

Ziua Internațională a Muncii

Ziua Mondială a Râsului (prima duminică din luna mai)

Ziua Mamei (prima duminică din luna mai legiferată din 2010)

80 de ani de la nașterea istoricului **Mircea Gh. ȚOCA**, critic de artă și profesor universitar clujean (01.05.1942-06.02.1999)

2 mai

Ziua Națională a Tineretului

Tudor CĂTINEANU, profesor universitar clujean - 80 de ani (02.05.1942)

165 de ani de la moartea poetului, dramaturgului și romancierului francez **Alfred de MUSSET** (11.12.1810-02.05.1857)

250 de ani de la nașterea marelui poet romantic german **NOVALIS** (pseudonimul lui Friedrich Leopold von Hardenberg) (02.05.1772– 25.03.1801)

3 mai

Ziua Mondială a Libertății Presei

4 mai

100 de ani de la nașterea prozatorului **Vlad MUȘATESCU** (04.05.1922– 04.03.1999)

5 mai

Ziua Europeană de Conștientizare pentru Drepturi Egale ale Persoanelor cu Deficiențe

7 mai

155 de ani de la nașterea prozatorului polonez **Wladyslaw REYMONT**. Premiul Nobel pentru Literatură (1924) (07.05.1867-05.12.1925)

85 de ani de la moartea poetului ieșean **George TOPÎRCEANU**, laureat al Premiului Național pentru Poezie (1926). Membru corespondent al Academiei Române (1936) (21.03.1886-07.05.1937)

8 mai

Ziua Mondială a Crucii și Semilunii Roșii

Ziua Victoriei împotriva Fascismului (1945)

Ziua egalității de șanse între femei și bărbați

Ziua națională a portului tradițional (a doua duminică din luna mai legiferată din 2015)

Ziua Tatălui (a doua duminică din luna mai legiferată din 2010)

Ziua Adolescentului (a doua duminică a lunii mai legiferată din 1997)

70 de ani de la moartea impresarului american de origine maghiară **William FOX** (Wilhelm Fried), fondatorul companiei cinematografice *20th Century Fox* (01.01.1879-08.05.1952)

9 mai

Ziua Europei (Ziua Schuman)

10 mai

Ziua Independenței Naționale a României

11 mai

Ziua Internațională a Asistenței Medicale

14 mai

Ziua națională de cinstire a martirilor din temnițele comuniste

65 de ani de la moartea romancierului **Camil PETRESCU**, poet, dramaturg, eseist și teoretician al fenomenului teatral (22.04.1894-14.05.1957)

95 de ani de la primul spectacol susținut la Cluj de Pietro Mascagni, celebru compozitor și dirijor italian (14.05.1927)

15 mai

Ziua Internațională a Familiei

Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă

Ziua Internațională a Latinității

Ziua Europeană pentru Depistarea Melanomului

100 de ani de la nașterea filologului și istoricului literar clujean **Gavril SCRIDON** (16.05.1922-09.09.1996)

17 mai

Ziua Mondială a Societății Informaționale

Ziua Mondială a Telecomunicațiilor

18 mai

Ziua Internațională a Muzeelor

21 mai

Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare

90 de ani de la nașterea scriitoarei **Ileana VULPESCU** (21.05.1932-12.05.2021)

135 de ani de la nașterea botanistului și profesorului universitar **Alexandru I. BORZA**, fondatorul Grădinii Botanice din Cluj-Napoca. Membru post-mortem al Academiei Române (1990) (21.05.1887-03.09.1971)

22 mai

Ziua Internațională pentru Diversitate biologică

65 de ani de la moartea poetului simbolist **George BACOVIA** (pseudonimul lui George Vasiliu). Premiul Societății Scriitorilor Români pentru Poezie (1925) și Premiul Național pentru Poezie (1934) (04.09.1881-22.05.1957)

24 mai

Ziua Europeană a Parcurilor

Adrian POPESCU, poet, prozator și publicist clujean, membru fondator al revistei *Echinox*, redactor (1972) și redactor-șef al revistei *Steaua*. Premii ale Uniunii Scriitorilor (1971, 1979, 1997) și premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române (1989) - 75 de ani (24.05.1947)

27 mai

Ziua Națională de comemorare a voievodului Mihai Viteazul (1558-1601)

28 mai

Ziua Mondială a Jocului

29 mai

Ziua Românilor de Pretutindeni (ultima duminică a lunii mai legiferată din anul 2015)

31 mai

Ziua Internațională împotriva Fumatului

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII IUNIE

Traian BRAD

20 de ani de la moarte

Date biografice: n. 31 august 1945, Pănade / județul Alba – d. 8 iunie 2002, Cluj-Napoca. Bibliotecar, director al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj

A absolvit Facultatea de Filologie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” în anul 1972. În anii 1989, 1990 și 1999, a urmat studii de management în biblioteconomie și știința informării în România și Franța.

În perioada 1972-1975, a fost responsabil cu probleme de cultură la Comitetul Județean Cluj al UTC, iar, între anii 1975-1987, a fost instructor la Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Cluj. A fost director și director general al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj începând cu anul 1987 și până la moartea sa în anul 2002.

Unul dintre fondatorii Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (vicepreședinte între anii 1990-1998, președinte din 1998), a fost primul președinte al Consiliului Directorilor de Biblioteci Publice din România (1994-1998).

A pus bazele primei biblioteci de carte românească din Basarabia, Biblioteca „Transilvania” din Chișinău (1991), organizând donații de peste 1000.000 de volume de carte românească pentru bibliotecile de peste Prut. Organizator al unor ample manifestări culturale de prestigiu național și internațional, Traian Brad a fost unul dintre fondatorii Societății Culturale *Lucian Blaga* (1990, director executiv din 1994), al Fundațiilor *Mihai Eminescu* (1998) din Cluj-Napoca, *Timotei Cipariu* (1998) din Pănade (Alba), *Octavian Goga* (1998) din Rășinari (Sibiu), al Fundației Internaționale de Grafică Cluj (1998).

I-au fost decernate Diploma Ministerului Culturii din Republica Moldova, precum și Diploma de Excelență a Primăriei Municipiului Chișinău. A fost onorat cu diplome și premii naționale pentru activitatea în domeniul biblioteconomiei și al asociațiilor profesionale.

A colaborat cu studii și articole de istorie culturală sau de specialitate în reviste de cultură, de biblioteconomie și știința informării, în periodice locale sau naționale precum: *Tribuna* (Cluj-Napoca), *Biblioteca* (București), *Magazin bibliologic* (Chișinău), *Curier* (Târgoviște), *Biblioteca Bucureștilor*, *Revista Bibliotecii Naționale* ș.a.

Opera:

Pănade – 700 de ani, în colab. (1998), *Lectura și biblioteca publică la Cluj* (2001)

Referințe/aprecieri critice:

Irina Petraș: *Traian Brad a adus cu el în bibliotecă nu doar dragostea lui aproape copilărească pentru miracolul cărții, ci și dorința de a face și priceperea de a face bine printr-o colaborare permanentă cu toți ceilalți.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IUNIE

100 de ani de la primul concurs automobilistic de pe Dealul Feleacului (22 iunie 1922)

După Primul Război Mondial, s-a născut o competiție automobilistică de anvergură la Cluj, *Cursa de coastă de pe dealul Feleacului*, care a devenit o manifestare sportivă internațională, anuală, desfășurată cu participarea unor concurenți din diverse țări ale Europei.

Primul concurs a fost organizat în 22 iunie 1922, de Automobil Clubul Regal Român în colaborare cu filiala sa din Cluj, înglobat în cadrul unui mare concurs de turism automobilistic. A debutat ca o probă de coastă cu o lungime de aproximativ trei kilometri. Câștigătorii cursei au fost răsplătiți cu trofeul „Cupa Ardealului”.

Competiția a fost reluată în anii următori, iar consacrarea internațională a acestei curse a avut loc în 1930, când a fost înscrisă în calendarul sportiv internațional, încadrată în ciclul de curse pentru Campionatul de Munte al Europei și fiind ultima cursă din acest ciclu. La cursele din anul 1930, au luat parte și motocicliști. Supraviețuind până în anii '60, concursurile de motociclete se desfășurau atât pe Feleac, cât și în centrul orașului.

Între anii 1931-1933, cursa nu s-a desfășurat din cauza desființării Campionatului de munte al Europei și starea șoselei, fiind reluată doar în anul 1934. În anul 1936 a fost organizată sub patronajul și în prezența Regelui Carol al II-lea, care încuraja acest tip de confruntare sportivă ce punea România pe harta celor mai importante competiții din Europa. Deținătorii de mașini își conduceau de obicei propriul bolid, având și cunoștințe de mecanică. Aceștia nu erau doar simpli piloți, aveau o carieră militară, în administrația publică, erau prosperi oameni de afaceri, dar mai ales temerari ai unui sport nou și periculos.

Bibliografie:

1. *Cursa internațională de coastă dela Feleac-Cluj*, în „Gazeta ilustrată”, nr.11-12, 1936, p. 206;
2. Ancuța Lăcrimioara Chiș, *Vechile curse de automobile și motociclete de pe coasta Feleacului*, la <http://clujwebstory.ro/vechile-curse-de-automobile-si-motociclete-de-pe-coasta-feleacului/>;
3. Dorin Țimonea, *Primele curse cu mașini organizate în România acum un secol. Raliul Feleacului era cunoscut în toată Europa*, la https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/primele-curse-masini-organizate-romania-secol-raliul-feleacului-era-cunoscut-europa-1_589352df5ab6550cb80d5629/index.html;
4. *Cursa de automobile de pe coasta Feleacului va fi un eveniment internațional*, în „Viața Ardealului”, Anul II, nr.16, septembrie 1935.

1 iunie

Ziua Internațională a Copilului

Concursul de desene *Eroii cărților citite*, a 50-a ediție

50 de ani de la organizarea, în cadrul Bibliotecii Județene „Octavian Goga”, a primei ediții a concursului de desene *Eroii cărților citite* (01.06.1972)

2 iunie

Sărbătoarea Înălțării Domnului

Ziua Eroilor

20 de ani de la inaugurarea **Secției pentru copii și a Ludotecii** în noul Sediul Central al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj (01.06.2002)

3 iunie

100 de ani de la moartea diplomatului, romancierului și poetului **Duiliu ZAMFIRESCU**. Membru titular al Academiei Române (1908) (30.10.1858-03.06.1922)

4 iunie

Ziua Internațională a Copiilor – Victime ale Agresiunii

5 iunie

Sărbătoarea Coborârea Sfântului Spirit (Rusaliile catolice)

Ziua Mondială a Mediului sau Ziua Mediului Înconjurător

Ziua Națională a Învățătorului (Conform Legii nr. 289/2007)

110 ani de la nașterea cardinalului **Alexandru TODEA**, Mitropolit al Bisericii Române Unite cu Roma (1986-1994) (05.06.1912-22.05.2002)

8 iunie

Ziua Mondială a Oceanelor

20 ani de la moartea lui **Traian BRAD**, directorul Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj (1987-2002) (31.08.1945-08.06.2002)

11 iunie

100 de ani de la nașterea regizorului grec de teatru și film **Michael CACOYANNIS** (11.06.1922-25.07.2011)

12 iunie

Sărbătoarea Pogorârea Sfântului Duh (Cincizecimea sau Rusaliile ortodoxe)

90 de ani de la nașterea prozatorului și traducătorului clujean **BĂLINT Tibor** (12.06.1932 – 27/28.01.2002)

13 iunie

85 de ani de la festivitățile de inaugurare, la Cluj, a **Colegiului Academic**, în prezența regelui Carol al II-lea (13.06.1937)

Al. Florin ȚENE, poet și prozator clujean -80 de ani (13.06.1942)

14 iunie

Ziua Mondială a Donatorului de Sânge

15 iunie

133 de ani de la moartea poetului, prozatorului și publicistului **Mihai EMINESCU** (15.01.1850-15.06.1889)

16 iunie

Mariana BOJAN, poetă, prozatoare și pictoriță clujeană, membru fondator al grupării *Echinox* – 75 de ani (16.06.1947)

17 iunie

Ziua Mondială pentru Combaterea deșertificării și secetei

90 ani de la nașterea pictorului, regizorului, eseistului și scriitorului român **Sabin BĂLAȘA** (17.06.1932-01.04.2008)

140 de ani de la nașterea compozitorului american de origine rusă **Igor STRAVINSKY** (17.06.1882-06.04.1971)

19 iunie

Salman RUSHDIE, scriitor englez de origine indiană - 75 de ani (19.06.1947)

20 iunie

Ziua Mondială a Refugiaților

21 iunie

Ziua Muzicii Europene

22 iunie

100 de ani de la primul **concurs automobilistic** pe Dealul Feleacului organizat de Automobil Clubul Regal Român în colaborare cu filiala sa din Cluj (22.06.1922)

24 iunie

Dinu FLĂMÂND, poet, ziarist și critic, membru fondator al grupării *Echinox* - 75 de ani (24.06.1947)

125 ani de la moartea lingvistului, filologului și naturalistului clujean **BRASSAI Sámuel** (15.06.1800-24.06.1897)

25 iunie

Dorel VIȘAN, cunoscut actor clujean de teatru și film, director al Teatrului Național din Cluj-Napoca (1993-2000) - 85 de ani (25.06.1937)

200 de ani de la moartea scriitorului, pictorului și compozitorului romantic german **E.[rnest] T.[heodor] A.[madeus] HOFFMAN** (24.01.1776– 25.06.1822)

26 iunie

Ziua Internațională contra Abuzului și Traficului de Droguri

Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii

Ziua Internațională de Colaborare în favoarea Păcii și Democrației

Ziua Drapelului Național al României

28 iunie

110 ani de la nașterea dirijorului **Sergiu CELIBIDACHE**, director al orchestrelor din Berlin, Stockholm, Stuttgart și München (28.06.1912-14.08.1996)

155 de ani de la nașterea dramaturgului, romancierului, poetului și eseistului italian **Luigi PIRANDELLO**. Premiul Nobel pentru Literatură (1934) (28.06.1867-10.12.1936)

PERSONALITATEA LUNII IULIE

Gheorghe Munteanu-Murgoci

150 de ani de la naștere

Date biografice: n. 26 iulie 1872, Vădeni / județul Brăila – d. 5 martie 1925, București. Geolog, mineralog, pedagog, profesor universitar.

Absolvent al Facultății de Științe a Universității București. După terminarea facultății, Munteanu-Murgoci pleacă la specializare în Germania și Austria, unde studiază sub îndrumarea marilor mineralogi Tschermak, Beche și Berwecht (1897-1898). Doctorat în Petrografie la München (1900), apoi devine, în 1903, primul docent al Universității București, unde va și preda un curs de zăcăminte de minereuri și unul de soluri.

Activitatea didactică o începe în 1902 ca profesor de liceu la Ploiești și București, iar din 1908 la Școala Națională de Poduri și Șosele din București, ca profesor de mineralogie și geologie. După transformarea acesteia în Școala Politehnică, îi este încredințată catedra de mineralogie (1920).

La începuturile Universității din Cluj, Munteanu-Murgoci este numit șef de catedră și director al Institutului de Mineralogie și Petrografie din Cluj (1919-1920). Din 1923, este președinte al Comisiei Internaționale de Cartografie a Solului. Gheorghe Munteanu-Murgoci este considerat întemeietorul școlii românești de pedologie, în 1909 prezentând prima schiță de hartă agrogeologică a țării la scara 1:2500000, cu o precizie destul de mare privind repartitia principalelor tipuri de sol.

Opera:

Sinteza geologică a Carpaților Sudici, Asupra proprietăților și clasificării amfibolilor albaștri, Zăcămintele succinului din România, Cercetări geologice în Dobrogea Nordică, Zonele naturale de soluri din România, Études sur les sols arables de la Roumanie, Cercetări geologice asupra Dobrogei nordice, cu privire specială la rocile paleozoice și eruptive, Terțiarul din Oltenia cu privire la sare, petrol și ape minerale.

Referințe/aprecieri critice:

Ion Stelea : *Între pionierii geologiei românești, Gheorghe Munteanu Murgoci (1872-1925) era cel mai tânăr și a murit tânăr, urmând destinul implacabil al altor genii ale nației române. [...] A pus suflet în tot ce a făcut. A scris lucrări științifice excepționale și lucrări de popularizare, a făcut prima hartă pedologică a țării, a scris manuale și dicționare, instrucțiuni de realizare a hărților și chestionare agrare.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IULIE

85 de ani de la deschiderea sanatoriului Lengyel

(iulie 1937)

De origine evreiască, născut în anul 1896, Lengyel Miklós a studiat medicina la Berlin, unde s-a specializat în chirurgie generală și ginecologie. În anul 1921, și-a completat studiile la Cluj. Până la sfârșitul anilor '30, a desfășurat activitate didactică la Clinica Dermato-Venerologică a Facultății de Medicină din Cluj. În paralel, a lucrat ca medic în sanatoriul particular al lui Mátyás Mátyás. A fost o persoană respectată în comunitatea medicală. S-a căsătorit cu Olga (n. Bernát-Bernard) care a ajuns cunoscută prin lucrarea sa memorialistică *Cuptoarele lui Hitler*, în care a așternut pe hârtie evenimente și trăiri personale din timpul prizonieratului ei în lagărul Auschwitz – Birkenau.

În anul 1937, doctorul Lengyel și-a deschis propria clinică, cunoscută la început ca Spitalul *Lengyel*, apoi ca Sanatoriul *Lengyel*, specializat pe obstetrică și ginecologie. Ziarul „Keleti Újság” scria despre acesta: *Noul Sanatoriu Dr. Lengyel este cel mai modern așezământ medical din România, înconjurat de un mare parc, în centru. Fiecare cameră are balcon, are o terasă de 300 m deasupra clădirii unde, întreaga zi se pot face băi de soare și aeroterapie. Sală de operații și nașteri amenajate modern. În fiecare cameră apă curentă rece și caldă. Institut medical cu apă curativă. Pentru afecțiuni intestinale, constipație, pietre la rinichi și dă rezultate excepționale. Electroterapie: raze ultrascurte și alte tratamente. Amenajare modernă Röntgen. Laborator. Terasa de deasupra este fără pereche în România și bună pentru tratarea glandelor la copii. Cure de slăbire și îngrișare. Bucătărie dietetică. Se primesc orice bolnavi cu excepția celor contagioși. Este pretabil pentru bolnavi care au nevoie de întremare și odihnă. Remunerație moderată. Institutul are și bucătărie rituală.*

Familia Lengyel era o familie fericită, fericire căreia i-a pus capăt tragedia din timpul Holocaustului. Familia Lengyel a fost deportată, singura supraviețuitoare a acesteia fiind Olga Lengyel. Sanatoriul a fost naționalizat, iar azi, pe strada Crișan, în fosta clădire a acestuia și-n casa Lengyel, funcționează Clinica de Pediatrie 2.

Bibliografie:

1. Cristian Bârsu, *Diversitatea etnică în istoria medicinei clujene. Medicii în slujba sănătății oamenilor. Repere și modele*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2018, p.137-138;
2. *Keleti Újság*, Anul XX, nr. 234, 11 oct., Kolozsvár, 1937, p.12.

IULIE

85 de ani de la deschiderea, la Cluj, a **Sanatoriului Lengyel** (iulie 1937)

1 iulie

Gheorghe IANCU, istoric clujean – 80 de ani (01.07.1942)

Dan VERONA, poet – 75 de ani (01.07.1947)

2 iulie

100 de ani de la nașterea creatorului de modă francez **Pierre CARDIN**, inițiatorul stilului prêt-à-porter (02.07.1922-29.12.2020)

145 de ani de la nașterea prozatorului german **Hermann HESSE** (Emil Sinclair). Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1946) (02.07.1877-09.08.1962)

3 iulie

55 de ani de la moartea istoricului, omului politic și profesorului universitar **Ioan LUPAȘ**. Fondator și codirector al Institutului de Istorie Națională din Cluj (1920-1945) (09.08.1880 – 03.07.1967)

4 iulie

Ziua Națională a Statelor Unite ale Americii – Ziua Proclamării Independenței Statelor Unite ale Americii (1776)

Ziua Crucii Roșii Române

95 de ani de la nașterea dramaturgului și scenaristului de film american **Neil SIMON** (04.07.1927-26.08.2018)

6 iulie

85 de ani de la nașterea publicistului și poetului clujean **Teofil BALAJ** (06.07.1937-?? 2001)

7 iulie

135 de ani de la nașterea pictorului suprarealist și decoratorului francez de origine rusă **Marc CHAGALL** (07.07.1887-28.03.1985)

8 iulie

Șerban FOARTĂ, poet și eseist - 80 de ani (08.07.1942)

Vasile PUȘCAȘ, istoric și profesor universitar clujean – 70 de ani (08.07.1952)

200 de ani de la moartea marelui poet romantic englez **Percy Bysshe SHELLEY** (04.08.1792-08.07.1822)

11 iulie

Ziua Mondială a Populației

85 de ani de la moartea compozitorului american **George GERSHWIN** (26.09.1898-11.07.1937)

13 iulie

90 de ani de la moartea sculptorului **Dimitrie PACIUREA** (02.11.1873-13.07.1932)

14 iulie

Ziua Națională a Franței

440 de ani de la apariția traducerii fragmentare, în limba română, a Vechiului Testament, cunoscută ca **Palia de la Orăștie** (14.07.1582)

15 iulie

140 de ani de la nașterea medicului și profesorului universitar **Iuliu MOLDOVAN**. Fondatorul școlii de igienă și sănătate publică din Cluj (15.07.1882 – 19.07.1968)

16 iulie

150 de ani de la nașterea poetului simbolist, publicistului și traducătorului **Dimitrie ANGHEL** (16.07.1872-13.11.1914)

18 iulie

Ziua Internațională Nelson Mandela

19 iulie

Ziua Națională a Înotului

140 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului clujean **Mihail ANDREESCU-SKELETY**. Rector al Conservatorului din Cluj (1945-1948) (19.07.1882-08.06.1965)

20 iulie

Ziua Mondială a Șahului

Ziua Aviației Române și a Forțelor Aeriene

95 de ani de la moartea lui **FERDINAND I** (Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen), rege al României (1914-1927) (24.08.1865-20.07.1927)

21 iulie

90 de ani de la nașterea scriitorului **Corneliu LEU** (21.07.1932-09.06.2015)

115 ani de la nașterea lingvistului **Dimitrie MACREA**, director al institutelor de lingvistică din București (1954-1958) și Cluj (1956-1966), membru corespondent al Academiei (1965) (21.07.1907–05.11.1988)

115 ani de la moartea marelui pictor **Nicolae GRIGORESCU** (15.05.1838–21.07.1907)

24 iulie

45 de ani de la moartea poetului, prozatorului și actorului **Emil BOTTA** (15.09.1911-24.07.1977)

26 iulie

150 de ani de la nașterea mineralogului și profesorului universitar clujean **Gheorghe MUNTEANU-MURGOCI**, întemeietorul școlii pedologice românești (26.07.1872-05.03.1925)

27 iulie

90 de ani de la nașterea pictorului clujean **Paul SIMA** (27.07.1932-07.07.1991)

29 iulie

Ziua Imnului Național al României

110 ani de la nașterea scriitorului, publicistului și eseistului **Nicolae STEINHARDT** (29.07.1912-29.03.1989)

30 iulie

Ziua Internațională a Prieteniei

PERSONALITATEA LUNII AUGUST

Augustin Maior
140 de ani de la naștere

Date biografice: n. 21 august 1882, Reghin / județul Mureș – d. 3 octombrie 1963, Cluj. Fizician, inginer, pedagog, inventator

După obținerea diplomei de Bacalaureat, în 1900, Augustin Maior urmează Facultatea de Mecanică din Budapesta, iar după absolvire frecventează cursuri postuniversitare la universități germane, unde îi întâlnește pe marii profesori D. Hilbert, H. Minkowski, F. Klein, C. Runge, L. Prandtl.

Încă de la absolvire, Augustin Maior este angajat ca inginer la Stația Experimentală a Poștelor din Budapesta, unde reușește să transmită simultan, pe o linie telefonică de 15 km, cinci semnale fără ca acestea să interfereze. În 1907, publică fundamentele teoretice ale telefoniei multiple în revista germană *Elektrotechnische Zeitschrift* și, în 1914, în revista *The Electrician*. În paralel, Augustin Maior îndeplinește și funcții de delegat al Direcției Generale a Poștelor Maghiare la a doua Conferință Internațională a inginerilor PTT de la Paris din 1910, de membru în consiliul de administrație al Poștelor din Budapesta (1912), director general al Poștelor, Telegrafelor și Telefonoanelor din Transilvania și Banat (1919-1920).

Chemat la Universitatea din Cluj, în 1919, tânărul fizician român ocupă catedra de fizică teoretică și va fi director al Institutului de Fizică Teoretică și Aplicată din cadrul Facultății de Științe din Cluj. La București, Augustin Maior va fi membru în comitetul tehnic special de pe lângă Direcția Generală PTT din București (1921-1942).

În plan didactic, va ocupa și funcția de decan al Facultății de Științe din Cluj între 1929 și 1930, apoi între 1945 și 1946.

A fost membru titular al Academiei de Științe din România începând cu 21 decembrie 1937.

Publicații științifice (selectiv):

Electricitate și magnetism (curs); *Acustică și optică* (curs); *Asupra minimului energiei cinetice a unui corp în mișcare*; *Asupra radiației în câmp gravitațional*; *Statistică cuantică*; *Gravitația și variația lentă a unor constante fundamentale*

Referințe/aprecieri critice:

Emil Maior: *Unchiul meu era un om greu de înțeles de marea majoritate a oamenilor de la țară deoarece el aproape tot timpul parcă o discuție cu o persoană imaginară și de cele mai multe ori vorbea și în limba germană. Venea foarte des în copilărie la Ghimeș la bunicii mei. Era un om pe care nu îl interesau lucrurile banale, lumești și făcea tot timpul glume. Era cufundat mereu în ideile sale...*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII AUGUST

75 de ani de la reconstrucția și reînălțarea Sinagogii Neologe din Cluj (31 august 1947)

Pe strada Horea, nr. 21, nu departe de Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca se află *Sinagoga Neologă* sau, după cum mai este cunoscut astăzi, *Templul Memorial al Deportărilor Evrei*. Comunitatea evreiască neologă s-a constituit la Cluj în anul 1882, cuprinzând în mare parte reprezentanți ai marii burghezii și intelectualității sub conducerea lui Vilmos Farkasházi Fischer. Instituție de cult mozaic, această sinagogă a fost construită în anii 1886-1887 în stilul maur, după planurile inginerului feroviar Isidor Hegner și cu implicarea firmei de construcții a fraților Horváth și cea a lui Reményk Károly. Fațada sinagogii este o îmbinare a elementelor tradiționale cu cele de inspirație orientală. Strada pe care a fost ridicată sinagoga purta, la sfârșitul secolului al XIX-lea, numele de *Nagy Utca* sau *Ulița Mare*, iar colocvial *Zsidó Utca*, *Ulița Evreilor*.

În existența sa, sinagoga evreiască din strada Horea a fost de mai multe ori atacată și distrusă, fie în urma unor acțiuni extremiste din partea mișcării legionare românești, așa cum s-a întâmplat în decembrie 1927, fie în timpul unor bombardamente masive americane, de la începutul lunii iunie 1944, asupra Gării din Cluj-Napoca și a zonei industriale. De altfel, încă din martie același an, *Sinagoga Neologă* a fost transformată în depozit de materiale, anticipând valurile masive de deportări în lagărele de exterminare naziste, organizate de autoritățile maghiare locale.

După terminarea războiului, urmele tragice ale acestuia au fost înlăturate, sinagoga fiind reconstruită, potrivit planurilor inginerului constructor Samuel Lengyel. Cu această ocazie, a reînălțării de la 31 august 1947, au fost amplasate două plăci comemorative pe fațadă, una în limba ebraică, cealaltă în limba română, care menționează faptul că această sinagogă este un templu memorial în onoarea evreilor din Transilvania de Nord, deportați în 1944 și care au fost exterminați în lagărele naziste. Și în interiorul sinagogii există mai multe inscripții care fac referire la victimele acelor vremuri precum și lista cu numele rabinilor. Astăzi, puținii locuitori ai Clujului, de religie mozaică, formează o singură comunitate evreiască, folosind această sinagogă pentru celebrarea sărbătorilor lor.

Bibliografie:

1. *Cluj-Napoca: Ghid turistic, istoric, cultural* / Gaal György. – Baraolt ; Cluj-Napoca: Editura Tortoma, 2014, p. 280-281, ISBN 978-973-8995-17-8
2. *Traseul Memoriei Evreiești în Cluj-Napoca* la <http://www.cluj.travel/traseul-memoriei-evreiesti-in-cluj-napoca/2/>, accesat la 07.06.2021.

2 august

85 de ani de la moartea prozatorului clujean **Pavel DAN** (03.09.1907 - 02.08.1937)

5 august

85 de ani de la nașterea graficianului clujean **Octavian BOUR** (05.08.1937-21.11.2021)

Viorel CACOVEANU, prozator, dramaturg și ziarist clujean, redactor la ziarul *Făclia* (1962-1988)

100 de ani de la nașterea prozatorului **Marin PREDA**. Membru corespondent (1974) și membru titular post-mortem al Academiei Române (1990). Premiul de Stat (1955), Premiul Uniunii Scriitorilor (1972, 1977) (05.08.1922-16.05.1980)

6 august

Ziua Mondială a Luptei pentru Interzicerea Armei Nucleare – Ziua HIROSHIMEI

7 august

85 de ani de la nașterea eseistului și istoricului literar clujean **KÁNTOR Lajos**. Premiul Academiei de Științe din România (1974) (07.08.1937-22.07.2017)

90 de ani de la nașterea ziaristului și poetului **Ioan ARCAȘ**, redactor la revista *Tribuna* și redactor-șef adjunct la ziarul *Făclia* (1963-1985) (07.08.1932-01.03. 2002)

8 august

TOMPA Gábor, regizor (din 1981) și director (din 1990) al Teatrului Maghiar de Stat din Cluj, poet și eseist - 65 de ani (08.08.1957)

9 august

Ziua Internațională a Popoarelor indigene

10 august

Nicolae PRELIPCEANU, poet și ziarist, redactor la periodicele *Tribuna* (din 1969) și *România Liberă* – 80 de ani (10.08.1942)

Barbu CIOCULESCU, publicist, poet, autor de ediții critice, traducător 95 de ani (10.08.1927)

11 august

Fernando ARRABAL, dramaturg și cineast spaniol – 90 de ani (11.08.1932)

Ioan BOLOVAN, istoric și profesor universitar clujean - 60 de ani (11.08.1962)

12 august

Ziua Internațională a Tineretului

14 august

155 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului englez **John GALSWORTHY** (John Sinjohn). Premiul Nobel pentru Literatură (1932) (14.08.1867-31.01.1933)

15 august

Ziua Marinei Române

16 august

Gabriela MELINESCU, poetă, prozatoare și traducătoare - 80 de ani (16.08.1942)
45 de ani de la moartea cântărețului de rock'n roll și actorului de film american **Elvis PRESLEY** (08.01.1935-16.08.1977)

17 august

150 de ani de la nașterea pionierului aviației românești și mondiale **Traian VUIA**, realizatorul primului zbor din lume efectuat exclusiv cu mijloacele aflate la bordul avionului (1906). Membru de onoare al Academiei Române (1946) (17.08.1872-03.09.1950)

18 august

Sorin ALEXANDRESCU, critic, analist literar și politic - 85 de ani (18.08.1937)

20 august

150 de ani de la moartea poetului romantic **Dimitrie BOLINTINEANU**, romancier, participant la Revoluția de la 1848, ministru de externe în timpul domniei lui Al. I. Cuza (14.01.1819-20.08.1872)

21 august

70 de ani de la **primul vernisaj de la Muzeul de Artă din Cluj** (21.08.1952)
140 de ani de la nașterea fizicianului **Augustin MAIOR**, inginer, pedagog, inventator. Membru titular al Academiei de Științe din România (1937) (21.08.1882-03.10.1963)

22 august

Ziua Națională de comemorare a eroinei naționale Ecaterina Teodoroiu (1894-1917)
160 de ani de la nașterea compozitorului impresionist, pianistului și dirijorului francez **Claude DEBUSSY** (22.08.1862-25.03.1918)

23 august

Ziua Internațională pentru Comemorarea Sclaviei și Abolirii acesteia
Ziua Europeană de Comemorare a Victimelor Stalinismului și Nazismului
Ziua Comemorării Victimelor Fascismului și Comunismului
27 august
Ziua Națională a Republicii Moldova (1991)

29 august

160 de ani de la nașterea dramaturgului simbolist, poetului și eseistului belgian de expresie franceză **Maurice MAETERLINCK**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1911) (29.08.1862-05.05.1949)

31 august

Ziua Limbii Române
Zilele Bibliotecii Transilvania din Chișinău (1991)
75 de ani de la reînăugurarea **Sinagogii Neologe** (*Templul Memorial al Deportaților Evrei*) din Cluj (31.08.1947)
155 de ani de la moartea poetului și traducătorului francez **Charles BAUDELAIRE** (09.04.1821-31.08.1867)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII SEPTEMBRIE

Ion AGÂRBICEANU

140 de ani de la naștere

Date biografice: n. 12 septembrie 1882, Cenade / Comitatul Alba de Jos - d. 28 mai 1963, Cluj. Preot greco-catolic, ziarist și romancier român, adept al Semănătorismului, parlamentar. Membru de Onoare al Academiei Române (1955)

Activitate:

Studii gimnaziale la Blaj (1892-1900), superioare la Facultatea de Teologie (1904) și Facultatea de Litere (1906) din Budapesta. Sub-prefect la Internatul de băieți din Blaj (1904-1905), preot paroh în Bucium - Șasa, județul Alba (1906-1910), apoi în Orlat, județul Sibiu (1910-1919); retras în timpul primului război mondial în Moldova, de unde a fost evacuat în Rusia, preot militar în corpul voluntarilor ardeleni (1917-1918). După 1918, a fost director al ziarului „Patria” din Cluj (1919-1927), apoi al ziarului „Tribuna” din Cluj (1938-1940).

A deținut mai multe funcții politice în primul parlament al României întregite (1919, apoi în 1922-1926), mai târziu a fost senator și vicepreședinte al Senatului. A fost membru în Comitetul Executiv al Partidului Național Român din Transilvania (1919), preot și protopop în Cluj (din 1930), canonic al Episcopiei de Cluj-Gherla (din 1931).

Pentru activitatea sa literară a fost ales membru corespondent (1912), apoi activ (1925) al *ASTREI*, secretar general al secțiilor literar-științifice ale *ASTREI* (1925-1940), fiind un timp, redactor al revistei „Transilvania” (Brașov). A fost membru în Comitetul de conducere al Societății Scriitorilor și președinte al Sindicatului presei române din Ardeal și Banat (începând cu 1921).

A primit Premiul național pentru proză în 1927, „Ordinul Muncii” pentru merite deosebite în domeniul creației literare în 1954, ordinul „Steaua Republicii”, clasa I, în 1962; a fost sărbătorit oficial cu ocazia a 80 ani de viață.

Opera (selectiv):

De la țară (1906), *Tușa Oana* (1910), *În întuneric* (1910), *Două iubiri* (1910), *Prăpastia* (1910), *Doi bătrâni* (1910), *Schițe și povestiri* (1912), *Povestiri* (1912), *De la sate* (1914), *Arhanghelii* (1914), *Datoria* (1914), *Din viața preoțească* (1916), *Din război* (1916), *Cuvinte către oastea țării* (1918), *Luncușoara în Păresimi* (1920), *Popa Man* (1920), *Chipuri de ceară* (1921), *Robirea sufletului* (1921), *Ceasuri de seară* (1921), *Păcatele* (1921), *Chipuri și icoane* (1928), *Stana* (1929), *Stafia* (1930), *Pentru temeiu țării* (1932), *Răbojul lui Sfântu Petre* (1934), *Minunea* (1936), *Pustnicul și ucenicul său* (1938), *Licean... odinioară* (1939), *Domnișoara Ana* (1942), *În pragul vieții* (1942), *File din cartea naturii* (1959).

Referințe/aprecieri critice:

C. Cubleșan: *Exemplară prin simplitate și profunzime, nuvelistica și povestirile lui Ion Agârbiceanu se conturează, mereu mai mult, ca un moment de autodeterminare, de fixare pe coordonate proprii a epicii noastre moderne.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII SEPTEMBRIE

165 de ani de la vizita, la Cluj, a istoricului Theodor Mommsen (19-21 septembrie 1857)

Theodor Mommsen (1817 – 1903) a fost un istoric și jurist german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1902, al doilea premiu care nu era acordat unui scriitor, istoricul german fiind ales pentru vasta sa operă și lucrarea sa *Istoria Romei*.

La începutul lunii august 1857, Mommsen își planifica voiajul de studii la Pesta și apoi la Cluj, în cadrul unei călătorii mai ample în Transilvania. Își proiecta călătoriile minuțios, pe baza literaturii de specialitate, stabilind ce merita să caute și să vadă. Avea scrisoare de recomandare către contele Mikó Imre, care urma să ajute la desfășurarea cu succes a călătoriei sale la Cluj.

Mommsen a ajuns la Cluj la 19 septembrie, dar cum Mikó Imre nu mai era aici, rolul de călăuză a oaspetelui și l-a asumat Finály Henrik. Tot el a scris în *Kolozsvári Közlöny* despre vizita lui Mommsen la Cluj. Omul de știință a sosit pregătit, știa exact ce dorea să vadă pe parcursul vizitei sale: colecția contelui Kemény József, apoi vestigiile romane de la Cluj. Aceasta a presupus o cercetare intensivă despre care Finály nota : *A fost o bucurie să vezi această preocupare pasionată. În ciuda vremii nefavorabile, întreaga zi, renumitul specialist a citit, a descifrat, a notat, când în genunchi, când cățărât pe un stativ înalt. În afară de muncă, pe Mommsen nu l-a interesat nimic. Nu a dorit să primească vizite, se străduia să-și atingă doar obiectivele științifice ale călătoriei, nearătându-se dispus la alte activități sociale.*

În 20 septembrie ar fi dorit să plece mai departe, dar cum nu s-a rezolvat problema mijlocului de transport, a continuat să lucreze până seara, iar a doua zi dimineața la cinci era deja pe drum către un nou obiectiv al călătoriei sale.

Bibliografie:

1. *Mommsen, istoricul premiat cu Nobel* la http://adevarul.ro/cultura/istorie/mommsen-istoricul-premiat--nobel-1_50ba081c7c42d5a663b0f8f9/index.html, accesa la 22 oct. 2018;
2. *Theodor Mommsen és Eötvös József ismeretsége*/Szilágyi Márton, la <http://epa.oszk.hu/00800/00861/00031/pdf/szilagyi.pdf>, accesat la 22 oct. 2018;
3. *Theodor Mommsen* la https://ro.wikipedia.org/wiki/Theodor_Mommsen, accesat la 22 oct. 2018.

SEPTEMBRIE

1 septembrie

Ziua Diplomatiei Române

175 de ani de la nașterea folcloristului **Simion Florea MARIAN**, întemeietorul etnografiei românești.

Membru al Academiei Române (1881) (01.09.1847-11/24.04.1907)

190 de ani de la nașterea fotografului clujean **VERESS Ferenc** (01.09.1832-03.04.1916)

3 septembrie

Mihai CIMPOI, critic și istoric literar basarabean, membru de onoare al Academiei Române (1991) - 80 de ani (03.09.1942)

135 de ani de la moartea lingvistului **Timotei CIPARIU**, participant la Revoluția de la 1848, președinte al Asociației culturale *ASTRA* (1877-1887). Membru fondator al Academiei Române (1866) (21.02.1805-03.09.1887)

4 septembrie

115 ani de la moartea compozitorului, pianistului și dirijorului norvegian **Edvard GRIEG** (15.06.1843–04.09.1907)

7 septembrie

Ziua Europeană a Culturii Iudaice

135 de ani de la inaugurarea, la Cluj, a **Sinagogii Neologe** de către rabinul de Arad, Sándor Rosenberg. Sinagoga în stil maur a fost ridicată între anii 1886-1887 (07.09.1887)

8 septembrie

Ziua Internațională pentru Alfabetizare

9 septembrie

Ziua Mondială a Frumuseții

10 septembrie

150 de ani de la moartea revoluționarului și omului politic **Avram IANCU**, conducător al Revoluției de la 1848 din Transilvania și luptător pentru drepturile românilor ardeleni (1824-10.03.1872)

11 septembrie

Alexa VISARION, regizor de teatru și film - 75 de ani (11.09.1947)

160 de ani de la nașterea scriitorului american **O. HENRY** (William Sydney Porter) (11.09.1862-05.06.1910)

12 septembrie

Ladislau GYÉMÁNT, istoric, cadru didactic universitar, director al Institutului de Iudaistică din Cluj-Napoca (1990-2008) - 75 de ani (12.09.1947)

140 de ani de la nașterea prozatorului **Ion AGÂRBICEANU**, fondator al revistei *Tribuna* (1938). Laureat al Premiului Național pentru Proză (1927). Membru al Academiei Române (1955) (12.09.1882-28.05.1963)

13 septembrie

Ziua Pompierilor din România

Mircea BORBILĂ, profesor universitar și filolog clujean - 80 de ani (13.09.1942)

100 de ani de la nașterea orientalistului, publicistului și traducătorului **Sergiu AL-GEORGE** (13.09.1922-09.11.1981)

15 septembrie

Ziua Internațională a Democrației

16 septembrie

Ziua Internațională pentru Păstrarea Stratului de Ozon

19 septembrie

Ziua Europeană a Patrimoniului

Ziua Europeană a Porților Deschise

165 de ani de la vizita, la Cluj, a istoricului german **Theodor Mommsen** (19-21.09.1857)

21 septembrie

Ziua Internațională a Păcii

Ziua Internațională Alzheimer

Ziua Europeană fără Mașini

23 septembrie

Ziua Internațională împotriva Exploatării Sexuale și Traficului Femeilor și Copiilor

24 septembrie

Ziua Woerner - Ziua Parteneriatului pentru Pace

Ziua Mondială a Inimii

75 de ani de la nașterea istoricului și profesorului universitar **Nicolae BOCȘAN**. Decan al Facultății de Istorie (1992-1996), prorector (1996-2004, 2008-2012) și rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (2004-2008) - (24.09.1947-19.06.2016)

26 septembrie

Ziua Europeană pentru Diversitate Lingvistică

130 de ani de la nașterea poetei, scriitoarei și traducătoarei ruse **Marina ȚVETAeva** (26.09.1892-31.08.1941)

27 septembrie

Ziua Mondială a Turismului

28 septembrie

140 de ani de la nașterea istoricului și arheologului **Vasile PÂRVAN**. Membru al Academiei Române (1913) (28.09.1882-26.06.1927)

175 de ani de la nașterea compozitorului, dirijorului, pianistului și pedagogului **Gheorghe DIMA**, fondator și primul director al Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din Cluj (1919-1925). Membru de onoare al Academiei Române (1919) (28.09.1847-04.06.1925)

30 septembrie

Ziua Internațională a Traducătorilor

145 de ani de la nașterea istoricului și arhivistului clujean **KELEMEN Lajos** (30.09.1877-29.07.1963)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII OCTOMBRIE

Dumitru POPOVICI

120 de ani de la naștere

Date biografice: n. 25 octombrie 1902, Dăneasa / județul Olt - d. 6 decembrie 1952, Cluj. Critic și istoric literar

A urmat școala primară la Șerbănești-Olt (1909-1914), iar studiile liceale la Liceul „Radu Greceanu” din Slatina (1914-1923). A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea București în anul 1927 și a obținut titlul de doctor în litere în anul 1935. A debutat critic cu studiul *Poezia lui Cezar Bolliac* în revista „Viața românească” în anul 1929.

Între anii 1930 și 1934, în vederea pregătirii doctoratului, a audiat la Paris cursuri de neogreacă și a profesat ca lector de limba română la Universitatea Sorbona și la Școala de limbi orientale.

A fost asistentul onorific al lui Dumitru Caracostea în perioada 1924-1926, apoi profesor secundar la Slatina (1927-1930) și Iași (1930-1936). A devenit profesor universitar la Facultatea de Litere din Cluj în anul 1936, unde a activat până în 1952, anul morții sale, urmându-l la catedră pe G. Bogdan-Duică, dar venind cu o viziune total diferită, formată la școala franceză a comparatismului modern.

A fost unul dintre membrii fondatori ai revistei „de ideologie și știință a liceelor militare”, „Atheneum”, din Iași în anul 1935, iar, între anii 1935 și 1936, este la conducerea revistei. În timpul refugiului la Sibiu, unde a ținut cursuri de istoria ideologiei literare și de istoria literaturii române, a întemeiat și a condus revista „Studii literare” (1942-1948).

A primit Premiul Academiei Române pentru critică literară (1942).

Opera (selectiv):

Ideologia literară a lui I. Heliade-Rădulescu (1935), „*Santa cetate*”. *Între utopie și poezie* (1935), *Literatura română în epoca „Luminilor”* (1938-1939), *Literatura română modernă. Tendințe de integrare în ritmul cultural occidental* (1939-1940), *Cercetări de literatură română* (1944), *La Littérature roumaine à l'époque des Lumières* (1945), *Poezia lui Mihai Eminescu* (1947-1948), *Eminescu în critica și istoria literară română* (1947), *Romantismul românesc* (1969), *Studii literare* (1972), *Teatru (Bucătarul de la Salamandra, Regele din Propontide)* (2002).

Referințe/aprecieri critice:

Mircea Anghelescu: *Moartea atât de timpurie a autorului, la vârsta când un critic și un istoric este în plină activitate creatoare, a lăsat neterminată [...] întreaga construcție a primei istorii literare românești în care fenomenul literar nu mai era văzut strict pragmatic, ci prin prisma integrării sale în dinamica generală a doctrinelor ideologice, în perspectivă sociologică și nu mai puțin pe un vast tablou al evoluției artistice din Europa acelei vremi.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII OCTOMBRIE

120 de ani de la dezvelirea grupului statuar Matia Corvin (12 octombrie 1902)

La 1 iulie 1882, autoritățile locale au decis ridicarea la Cluj a unei statui în memoria regelui Matia Corvin. S-a constituit un comitet de acțiune, a început adunarea de fonduri. În 1893, s-a organizat concursul de proiecte pentru statuie, câștigat de cel al lui Fadrusz János.

În noiembrie 1894, Fadrusz a realizat măsurătorile pieței, după care a trecut la realizarea mai multor modele după portretele regelui Matia. Apoi a venit din nou la Cluj pentru măsurători pentru a definitiva dimensiunile monumentului. După aceasta a început să modeleze statuia din lut, apoi din gips. La 9 septembrie 1896, Pákei Lajos a marcat locul pietrei de temelie a monumentului, a cărei așezare a avut loc în cadrul unor evenimente festive. Piața centrală, unde a fost așezată piatra de temelie a statuii, a fost denumită Matia Corvin.

În vara anului 1899, Fadrusz a prezentat oficialităților orașului modelul din lut și ghips al monumentului. Atunci s-a decis mutarea din piață a Obeliscului Carolina, a porții baroce din fața Bisericii Sf. Mihail și amenajarea în partea de sud a pieței a unui parc. Modelul din ghips al monumentului a ajuns la turnătorie în ianuarie 1900, iar statuia din bronz a lui Matia Corvin a fost trimisă la expoziția mondială de la Paris, unde a primit Marele Premiu. A început și realizarea postamentului monumentului. Apoi, la 14 august 1902, au sosit la Cluj piesele turnate la firma Beschornier, care au fost asamblate până la 26 septembrie.

Dezvelirea statuii a avut loc la 12 octombrie 1902, în prezența a numeroși înalți oficiali care au rostit discursuri. În momentul dezvelirii statuii, au început să bată clopotele tuturor bisericilor din oraș, iar pe Cetățuie s-au tras 24 de salve de tun. S-a realizat pentru acest prilej un album omagial Matia, la teatru a avut loc un spectacol festiv, urmat de un banchet.

La sfârșitul lunii octombrie 1902, Fadrusz a primit titlul de Doctor onorific al Universității din Cluj. În vara anului 1903 acesta s-a îmbolnăvit grav și s-a stins din viață subit.

Bibliografie:

1. *Mátyás Király emlékkönyv*, ed. Márki Sándor, Budapest, Athenaeum r.t., 1902; vezi:
<http://lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=337>
<https://www.facebook.com/kolozsvariradio/posts/3546033142095452/>

OCTOMBRIE

20 ani de la înființarea **Cenaclului Traian Brad** în cadrul Bibliotecii Județene *Octavian Goga* Cluj (00.10.2002)

1 octombrie

Ziua Internațională a Persoanelor în vârstă

Ziua Internațională a Muzicii

2 octombrie

Ziua Internațională a Medicului

Ziua Internațională a Non-Volenței

3 octombrie

Ziua Mondială a Arhitecturii (prima zi de luni a lunii octombrie)

10 ani de la redeschiderea **Filialei Kogălniceanu** a Bibliotecii Județene *Octavian Goga* Cluj (03.10.2012)

4 - 10 octombrie

Săptămâna Mondială a Spațiului Cosmic

4 octombrie

Ziua Mondială a Habitatului

5 octombrie

Ziua Mondială a Educatorului

145 de ani de la nașterea poetului simbolist **Ștefan PETICĂ** (05.10.1877-17.10.1904)

10 octombrie

Ziua Mondială a Sănătății Mintale

Ziua Națională de Comemorare a Victimelor Holocaustului

55 de ani de la moartea istoricului și arheologului clujean **Mihail MACREA** (19.07.1908-10.10.1967)

11 octombrie

Ziua Internațională a fetelor

Ziua Europeană a Părinților (a doua zi de marți a lunii octombrie)

Ziua Școlii Ardelene

90 de ani de la nașterea istoricului și arheologului clujean **Hadrian DAICOVICIU**. Premiul *Vasile Pârvan* al Academiei Române (1965) (11.10.1932-04.10.1984)

12 octombrie

120 de ani de la dezvelirea **Grupului statuar Matia Corvin**, monument emblematic al orașului, opera sculptorului Fadrusz János (12.10.1902)

120 de ani de la inaugurarea, la Cluj, în casa natală a regelui Matia Corvin, a **Muzeului Etnografic al Societății Carpatine Ardelene** (*Erdélyi Kárpát Egyesület – EKE*) (12.10.1902)

150 de ani de la emiterea Decretului imperial prin care împăratul Francisc Iosif I prevedea înființarea Universității din Cluj (12.10.1872)

13 octombrie

120 de ani de la darea în folosință a clădirii centrale a **Universității Clujene**, clădire construită pe baza planurilor lui Meixner Károly (13.10.1902)

14 octombrie

150 de ani de la nașterea filosofului, profesorului și omului politic **Petre P. NEGULESCU** (14/26.10.1872-?.04.1951)

15 octombrie

Ziua Internațională a Femeilor din Mediul Rural

Ziua Internațională a Nevăzătorilor - Ziua bastonului alb

100 de ani de la încoronarea lui **Ferdinand I** ca rege al României întregite, în Catedrala de la Alba-Iulia (15.10.1922)

16 octombrie

Ziua Internațională a Alimentației

17 octombrie

Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei

19 octombrie

15 ani de la lansarea serviciului de **Bibliotecă Mobilă** în cadrul Bibliotecii Județene *Octavian Goga* Cluj (19.10.2007)

145 ani de la fondarea **Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu** din Chișinău (19.10.1877)

22 octombrie

140 de ani de la moartea pictorului **Ion ANDREESCU** (15.02.1850-22.10.1882)

24-30 octombrie

Săptămâna Internațională consacrată Dezarmării

24 octombrie

Ziua Internațională a Organizației Națiunilor Unite

Ziua Internațională a Dezvoltării Informaționale

25 octombrie

Ziua Forțelor Armate Române

120 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar clujean **Dumitru POPOVICI** (25.10.1902-06.12.1952)

26 octombrie

65 de ani de la moartea prozatorului grec **Nikos KAZANTZAKIS** (18.02.1883-26.10.1957)

27 octombrie

Ziua Mondială a Patrimoniului Audiovizual

28 octombrie

70 de ani de la moartea filozofului, sociologului, economistului și profesorului **Mircea VULCĂNESCU** (03.03.1904-28.10.1952)

29 octombrie

Ziua Internațională a Internetului

31 octombrie

Ziua Internațională a Mării Negre

Ziua Arhivelor Naționale

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII NOIEMBRIE

Áprily Lajos

135 de ani de la naștere

Date biografice: n. 14 noiembrie 1887, Brașov – d. 6 august 1967, Budapesta. Poet maghiar, traducător. Áprily este un pseudonim devenit și numele oficial al poetului, născut Jékely

Școala primară a urmat-o la Praid, gimnaziul la Odorheiu Secuiesc. În 1899 s-a stabilit cu familia la Cluj, unde a studiat la Colegiul Reformat, apoi literele la Universitatea din Cluj.

A fost profesor la Colegiul *Bethlen* din Aiud și a colaborat la realizarea rubricii literare a publicației "Ellenzék". S-a mutat la Cluj în 1926, profesând la Colegiul Reformat. A fost și redactor al publicației „Erdélyi Helikon”. În anul 1929, s-a mutat la Budapesta, unde a fost profesor de liceu până la pensionare.

Prima poezie a publicat-o anonim în 1905 în „Egyetemi Lapok”, iar următoarea în 1909, semnată Jékely Lajos, în "Erdélyi Lapok". Sub numele de Áprily Lajos a publicat din 1918, începând o fructuoasă colaborare cu mai multe reviste. Primul său volum de poezie a fost *Falusi Elégia*, apărut la Cluj. Creațiile sale au fost traduse în diferite limbi, în limba română au apărut volume precum *Muzica toamnei* și *Prințul Tristețe*. El însuși s-a ocupat de traduceri din literatura universală. A tradus din Eminescu, Blaga, Șt.O. Iosif, Arghezi, Macedonski, Coșbuc și Pillat.

Opera (selectiv):

Falusi elégia (1921); *Esti párbeszéd* (1923); *Versek* (1924); *Rasmussen hajóján* (1926); *Idahegyi pásztorok. Dráma* (1929); *Az aranyosó balladája* (1934); *A láthatatlan írás* (1939); *Ábel füstje* (1957); *Fecskék, özek, farkasok, történetek* (1965)

Referințe/aprecieri critice:

Gavril Scridon: *Arta lui Áprily este, în esența ei impresionistă. Despre această artă s-a scris mult, cu deosebire despre muzicalitatea ei realizată cu migală și răbdare de artizan, fără nicio stridență. [...] Muzicalitatea liricii lui Áprily merge mână în mână, în lirica descriptivă, cu armonia naturii.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII NOIEMBRIE

150 de ani de la inaugurarea Universității Regale Maghiare „Ferenc József” din Cluj (10 noiembrie 1872)

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, elita maghiară își dorea o universitate de stat la Cluj pentru a acoperi necesarul de cadre tehnice din Transilvania. Astfel că, în anul 1868, ministrul maghiar al educației, József Eötvös a susținut înființarea la Cluj a unei universități cu predare în limbile maghiară, română și germană. Proiectul s-a realizat doar parțial pentru că, în 1872, împăratul Franz Joseph I a creat Universitatea din Cluj cu predare exclusiv în limba maghiară, determinând serioase nemulțumiri comunității românești. Din 1881, universitatea a purtat numele împăratului și regelui Franz Joseph. Cu toate acestea, noua universitate a avut și o catedră de limba și literatură română condusă de Grigore Silași (1872–1886) și Grigore Moldovan (1886–1919).

Universitatea Regală Maghiară „Franz Joseph” (în maghiară *Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem*) a fost înființată printr-o lege aprobată de Parlamentul de la Budapesta la data de 17 septembrie 1872 și promulgată de Împăratul Franz Joseph la data de 12 octombrie 1872. Universitatea din Cluj a fost cea de-a doua universitate de stat maghiară după Universitatea din Pesta. Festivitățile de inaugurare au avut loc în data de 10 noiembrie 1872.

Ridicată în stil neorenescentist, acoperită cu cărămizi Klinker, clădirea universității din Cluj a fost realizată după planurile arhitectului Karl Meixner și inaugurată în data de 13 octombrie 1902 de ministrul educației Gyula Wlassics, odată cu grupul statuar ridicat în cinstea regelui Matei Corvin în Piața Centrală. Instituția de învățământ superior avea patru facultăți: Litere, Drept, Științe și Medicină, primul rector fiind Aron Berde, profesor la Facultatea de Drept. Alți rectori ai universității maghiare de la Cluj au fost Károly Haller (1880-1881) și profesorul român Grigore Moldovan (1906-1907).

Cel mai important institut de pe lângă Universitatea din Cluj a fost Institutul de Științe Ardelean, inițiat de către Pál Teleki, președintele Consiliului de Miniștri și de ministrul Bálint Hóman. Obiectivul institutului înființat a fost exprimat în statut: „Scopul institutului este cercetarea științifică a problemelor de geografie, arheologie, științe sociale, lingvistice, literare, antropologice ale Transilvaniei, precum și a relațiilor cu popoarele altor țări, colectarea și prelucrarea de date, editarea de publicații”.

Bibliografie:

1. *Cluj-Napoca. Ghid turistic, istoric, cultural* / György Gaal. - Cluj-Napoca: Editura Tortoma, 2014, p. 174-176, ISBN 978-973-8995-17-8;
2. <https://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/istoria-nestiuta-celei-mai-importante-scoli-ardeal-studentii-si-au-impuscat-rectorul-perioada-interbelica/> consultat la 9 iul. 2021.

NOIEMBRIE

1 noiembrie

Ziua Radiodifuziunii Române

2 noiembrie

Ziua Națională de comemorare a martirilor Horea, Cloșca și Crișan (conducători ai Răscoalei țărănești din anul 1784)

4 noiembrie

115 ani de la nașterea prozatoarei **Cella SERGHI** (22.10.1907–19.09.1992)

175 de ani de la moartea compozitorului romantic și pianistului german **Felix MENDELSSOHN-BARTHOLDY** (03.02.1809-04.11.1847)

7 noiembrie

Ziua Internațională a Victimelor Comunismului

155 de ani de la nașterea fizicienei și chimistei franceze de origine poloneză **Marie CURIE** (Marya Skłodowska). Premiul Nobel pentru Fizică (1903) și Chimie (1911) (07.11.1867-04.07.1934)

8 noiembrie

Ziua Mondială a Calității

9 noiembrie

Ziua Internațională de Luptă Împotriva Fascismului și Antisemitismului

10 noiembrie

Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare

Ziua Artileriei Române

150 de ani de la festivitățile de inaugurare, la Cluj, a **Universității Regale Maghiare** (10.11.1872)

11 noiembrie

Ziua Amintirii (pentru comemorarea eroilor din cele două războaie mondiale)

100 de ani de la nașterea prozatorului american **Kurt VONNEGUT** (11.11.1922-11.04.2007)

13 noiembrie

Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători

Ziua Dramaturgiei Românești

Ziua Limbii Maghiare în România

14 noiembrie

Ziua Mondială a Diabetului

135 de ani de la nașterea poetului și traducătorului **ÁPRILY Lajos** (14.11.1887-06.08.1967)

16 noiembrie

Ziua Internațională a Toleranței

Ziua Patrimoniului Mondial UNESCO din România

100 de ani de la nașterea scriitorului portughez **José SARAMAGO**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1998) (16.11.1927-18.06.2010)

17 noiembrie

Ziua Internațională a Studenților

Ziua Mondială a Filosofiei (a treia zi de joi a lunii noiembrie)

Martin SCORSESE, regizor american de film - 80 de ani (17.11.1942)

18 noiembrie

100 de ani de la moartea prozatorului francez **Marcel PROUST** (10.07.1871-18.11.1922)

19 noiembrie

Ziua Cercetătorului și Proiectantului din România

Ziua Bărbatului

75 de ani de la moartea biologului român **Emil RACoviȚĂ**, fondatorul biospeologiei, membru și președinte al Academiei Române (1927-1929), profesor la Universitatea din Cluj (1920-1947) (15.11.1868-19.11.1947)

20 noiembrie

Ziua Universală a Copiilor - Ziua Convenției pentru drepturile copilului (UNICEF)

150 de ani de la nașterea marelui pictor **Gheorghe PETRAȘCU**. Membru al Academiei Române (1936) (20.11.1872-01.05.1949)

21 noiembrie

Ziua Mondială a Televiziunii

Ziua Mondială a Salutului

22 noiembrie

Ziua Națională Împotriva Fumatului

145 de ani de la nașterea poetului maghiar **ADY Endre** (22.11.1877-27.01.1919)

25 noiembrie

Ziua Internațională a Nonviolentei

Ziua Internațională pentru Eliminarea violenței împotriva femeilor

Doina CETEA (Doina Bendorfeanu), poetă. Premiul Uniunii Scriitorilor din România (2002) - 80 de ani (25.11.1942)

27 noiembrie

Ziua Bucovinei (Ziua Unirii Bucovinei cu România 27.10.1918)

Irina PETRAȘ, critic literar și traducător, președintă a filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România (2005-) - 75 de ani (27.11.1947)

29 noiembrie

225 ani de la nașterea compozitorului italian **Gaetano DONIZETTI** (29.11.1797-08.04.1848)

170 de ani de la moartea istoricului, omului politic și revoluționarului **Nicolae BĂLCESCU** (29.06.1819-29.11.1852)

30 noiembrie

Ziua Mondială Împotriva Pedepsei cu Moartea

PERSONALITATEA LUNII DECEMBRIE

Bolyai János

220 de ani de la naștere

Date biografice: n. 15 decembrie 1802, Cluj - d. 27 ianuarie 1860, Târgu Mureș. Matematician

János Bolyai este unul dintre cei mai mari matematicieni ai Transilvaniei din secolul al XIX-lea, cu contribuții importante în geometria neeuclidiană. Studii superioare la Academia Militară Tehnică din Viena (1822). Încă de la terminarea studiilor, János Bolyai dezvoltă fundamentele geometriei neeuclidiene, încercând, ca și tatăl său, Farkas Bolyai, să demonstreze postulatul paralelelor al lui Euclid.

În anul 1823, a devenit ofițer inginer al armatei austriece, cu gradul de sublocotenent (ca inginer de geniu), lucrând la fortificațiile Timișoarei, Aradului, Oradiei, Szegedului, Lembergului, Olmützelului. În 1833, din cauza unor probleme de sănătate, János Bolyai se pensionează cu gradul de căpitan.

În domeniul geometriei neeuclidiene, matematicianul ardelean a demonstrat că celebra axiomă a paralelelor este independentă de celelalte axiome ale geometriei și a dedus că geometria lui Euclid nu este unica posibilă și că se poate dezvolta o nouă geometrie mai generală pe care a denumit-o *știința absolută a spațiului*, deci o geometrie independentă de cea clasică, pe care ulterior a denumit-o *geometrie hiperbolică neeuclidiană*. Geometria euclidiană era deci un caz limită al geometriei hiperbolice. A calculat lungimea și aria cercului, arătând că în geometria sa problema cuadraturii cercului devine rezolvabilă. Prezintă teorema sinusurilor și teorema lui Pitagora sub o formă comună cazului euclidian, hiperbolic sau eliptic. Rezultatele cercetărilor sale - numite *Appendix* - le-a publicat ca anexă la lucrarea *Tentamen juventutem studiosam* a tatălui său, în 1832, reprezentând un moment crucial în dezvoltarea geometriei moderne. Un alt studiu al său privește numerele complexe și se numește *Responsio* (1837).

Opera:

„Appendix scientiam spatii absolute veram exhibens; a veritate aut falsitate axiomatis XI Euclidei, a priori haud unquam”, anexă la lucrarea lui Farkas Bolyai, *Tentamen juventutem studiosam in elementa matheseos purae, elementaris ac sublimioris, methodo intuitiva, evidentialique huic propria, introducendi* (1832)

Referințe/aprecieri critice:

Alina Vingan: *Un matematician ardelean a contribuit la o nouă viziune asupra geometriei. János Bolyai a fost atras de științele exacte și inițiat în tainele matematicii de tatăl lui, matematician la rândul său. Se spune că nu a supraviețuit secolelor nici un portret original al lui János Bolyai, însă oamenii de știință sunt unanim de acord: a rămas în istorie pentru că a conceput o geometrie nouă, diferită de cea clasică, atribuită lui Euclid.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII DECEMBRIE

100 de ani de la decernarea titlului de Cetățean de Onoare al Clujului lui Gheorghe Sion (8 decembrie 1922)

Date biografice: n. 18 mai 1822, Țureni / Ucraina – d. 1 octombrie 1892, București. Scriitor

Gheorghe Sion, moldovean de origine, magistrat de profesie, a fost un mare colecționar de carte veche și obiecte de artă.

Între anii 1922-1923 el a donat Bibliotecii Universității din Cluj cea mai însemnată parte a colecției sale, una din cele mai mari și mai importante donații făcute acestei biblioteci după război. Donația valoroasă cuprindea numeroase rarități. Astfel, între cele 4.500 de volume, 205 erau cărți românești vechi, câteva unice și necunoscute. Donația a cuprins și 2600 de stampe vechi, adunate de Sion în călătoriile sale prin Europa. La acestea se adăugau manuscrise și documente, dintre acestea fiind de menționat două hrisoave ale lui Ștefan cel Mare și mai multe documente ale unor domni moldoveni. Sion a dăruit și câteva sute de fotografii și două daguerotipii. Dintre cele 26 de tablouri donate, mai importante sunt două picturi originale semnate de Grigorescu. Au mai intrat în patrimoniul bibliotecii prin această donație și 200 de hărți, cea mai veche, o hartă a Moldovei considerată unică în țară la acea dată.

Donația a mai cuprins și 1.500 de monede care au pus bazele unei secții numismatice ce nu exista în bibliotecă până atunci și o colecție de medalii, îndeosebi din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza și a Regelui Carol I. A mai fost donată și o colecție de timbre poștale, între care cel mai valoros era cel cu cap de bour, din 1858. Donația a fost așezată în Sala care a purtat numele *Gheorghe Sion*.

La 8 decembrie 1822, la propunerea lui Emil Dandea, Consiliul municipal i-a decernat titlul de Cetățean de onoare al orașului Cluj, ca răsplată a demersului său. Tot în acea zi, autoritățile locale au decis schimbarea denumirii pieței în care se afla bibliotecă, în Piața *Gheorghe Sion*, ca semn de apreciere a meritelor acestuia în promovarea culturii.

Gheorghe Sion și-a petrecut ultimii ani din viață la Cluj, locul unde se găsea prețioasa sa comoară și marele tezaur, pentru sporirea căruia a lucrat întreaga viață.

Bibliografie:

1. Eugen Barbul, *Biblioteca Universității Regele Ferdinand I din Cluj*, Cluj, Cartea Românească, 1935;
2. *80 de ani de administrație românească la Cluj-Napoca*, vol. I, Cluj-Napoca, [s.n.], 1999, p.35.

DECEMBRIE

1 decembrie

Ziua Internațională de Combatere și Profilaxie a Maladiei SIDA
Ziua Națională a României

2 decembrie

70 de ani de la nașterea tenorului **Ion POJAR**, prim solist al Operei Naționale Române din Cluj - (02.12.1952-09.04.2015)

3 decembrie

Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități

5 decembrie

Ziua Internațională a Voluntariatului pentru Dezvoltare Economică și Socială

7 decembrie

95 de ani de la nașterea prozatorului și traducătorului clujean **FODOR Sándor**. Laureat al Premiului Uniunii Scriitorilor din România (1966) și al Premiului Academiei Române (1983) (07.12.1927-28.03.2012)

8 decembrie

Ziua Constituției României

100 de ani de la decernarea titlului de Cetățean de Onoare al Clujului lui **Gheorghe Sion** (08.12.1922)

150 de ani de la nașterea scenaristului, regizorului și producătorului de film clujean **JANOVICS Jenő**, pionier în arta cinematografică din Ungaria și România (08.12.1872-28.02.1946)

9 decembrie

Ziua Internațională Împotriva Corupției

80 de ani de la nașterea ziaristului clujean, redactor-șef al cotidianului *Adevărul de Cluj*, **Ilie CĂLIAN** (09.12.1942-14.06.2016)

10 decembrie

Ziua Internațională a Drepturilor Omului

200 de ani de la nașterea compozitorului romantic francez de origine belgiană **César FRANCK** întemeietor al școlii simfonice moderne franceze (10.12.1822-08.11.1890)

11 decembrie

Ziua Internațională a Muntelui

14 decembrie

90 de ani de la nașterea dramaturgului **Dumitru SOLOMON** (14.12.1932-10.02.2003)

15 decembrie

135 de ani de la nașterea pianistei și profesoarei **Cella DELAVRANCEA** (15.12.1887-09.08.1991)

220 de ani de la nașterea matematicianului **BOLYAI János** (15.12.1802-27.01.1860)

16 decembrie

Ziua Solidarității Naționale împotriva Dictaturii

140 de ani de la nașterea compozitorului, folcloristului și muzicologului maghiar **KODÁLY Zoltán** (16.12.1882-06.03.1967)

17 decembrie

230 de ani de la susținerea primului spectacol dramatic al *Erdélyi Magyar Nemes Színjárszó Társaság* [Societatea Nobiliară de Teatru Maghiar din Transilvania], în sala de dans a *Palatului Rhédey*. Cu acesta era marcat **începutul teatrului profesionist clujean** (17.12.1792)

18 decembrie

Ziua Internațională a Emigranților

Ziua Minorităților Naționale

285 de ani de la moartea celebrului lutier italian **Antonio STRADIVARI** (1644-18.12.1737)

20 decembrie

Ziua Internațională a Solidarității Umane

21 decembrie

Ziua Memoriei Victimelor Comunismului în România

22 decembrie

Ziua Libertății României

95 de ani de la înființarea *Societății de Difuziune Radiofonică* din România, devenită ulterior Societatea Română de Radiodifuziune (1927)

25 decembrie

Sărbătoarea Nașterii Domnului Iisus Hristos. Crăciunul

26 decembrie

60 de ani de la moartea poetului, dramaturgului și regizorului clujean **Radu STANCA** (05.03.1920-26.12.1962)

120 de ani de la punerea în scenă a primei opere maghiare la Cluj, *Béla futása*, autor Ruzitska József (26.12.1822)

27 decembrie

Ziua Națională a Actorului

200 de ani de la nașterea chimistului și biologului francez **Louis PASTEUR**, fondatorul imunologiei (27.12.1822-28.09.1895)

28 decembrie

85 de ani de la moartea compozitorului francez **Maurice RAVEL** (07.03.1875-28.12.1937)

29 decembrie

55 de ani de la inaugurarea *Casei Radio* din Cluj (29.12.1967)

31 decembrie

170 de ani de la inaugurarea Teatrului cel Mare (viitorul **Teatru Național** din București), realizată cu piesa *Zoe sau Un amor românesc*, un vodevil cu cântece (compozitor Ion Andrei Wachmann) (31.12.1852)